

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

1. การพัฒนาการค้าต่างประเทศของจีนใหม่

การค้าต่างประเทศได้ประกอบขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการอื้ออำนวย และเร่งพัฒนาให้ทันสมัยแก่จีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรก ๆ ของการปกครองของคอมมิวนิสต์ ซึ่งจีนขาดแคลนสิ่งอุปกรณ์อย่างมาก จากการผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นอย่างเร่งด่วนต่อการพัฒนา ยุติสาหกรรม วัตถุดิบบางอย่างไม่มีในจีนหรือมีบ้างก็ปริมาณน้อยมาก ดังนั้นการค้าต่างประเทศ จึงได้ช่วยจัดหาสินค้าทุนและวัสดุดิบที่จำเป็นเหล่านี้ให้

เทคโนโลยีที่ทันสมัยส่วนใหญ่ได้ถูกนำมาใช้โดยผ่านการค้าต่างประเทศ จีนได้รับผลประโยชน์มาจากการนำเข้าโรงงานสำเร็จรูปจากสหภาพโซเวียตในศตวรรษ 1950 และจากยุโรปตะวันตกในระยะต่อมา ถ้าปราศจากสินค้าทุน วัสดุดิบ และเทคโนโลยีที่นำเข้า การพัฒนาเศรษฐกิจของจีนก็คงจะก้าวหน้าไปอย่างช้ามาก

การค้าต่างประเทศยังได้ช่วยลดเชยการขาดแคลนที่ร้ายแรงในการผลิตภายในประเทศ การนำเข้าธัญพืชอาหารนับตั้งแต่ปี 1961 เรื่อยมาเป็นกรณีที่เห็นได้ชัด ในต้นศตวรรษ 1960 จีนได้เพิ่งพาอาศัยธัญพืชต่างประเทศเพื่อบรรเทาการขาดแคลนอาหารภายในประเทศ ยิ่งกว่านั้น ในระยะเวลาต่อมาจีนก็ยังคงนำเข้าธัญพืชอาหารราคาถูกโดยเปรียบเทียบเช่นข้าวสาลีและข้าวสาร เเละในเวลาเดียวกันก็ยังคงต้องส่งออกข้าวเจ้าซึ่งเป็นธัญพืชราคาแพงกว่าอีกต่อไป โดยนัยนี้ให้ผลด้านการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

การดำเนินการค้าต่างประเทศอยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยทางด้านการเมืองและอุดมการณ์ เช่นเดียวกับทางด้านสถานการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง มีตัวอย่างหลายประการที่ชี้ให้เห็นได้ ที่นับว่าสำคัญประการหนึ่งก็คือ การลดลงของ การค้าของจีนกับสหภาพโซเวียตและยุโรปตะวันออกอันเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างจีนและโซเวียต ตัวอย่างที่สองได้นำ ความพยายาม

ของจีนที่จะใช้กิจกรรมการค้าเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตที่แท้จริงกับญี่ปุ่น นอกจากนี้ การค้าของจีนส่วนใหญ่กับประเทศที่พัฒนาอยู่ในเอเชีย แอฟริกา และละตินอเมริกา ได้ดำเนินไปก็เพื่อส่งเสริมอิทธิพลของจีนในภูมิภาคเหล่านี้

1.1 นโยบายพื้นฐานของการค้าต่างประเทศของจีน

โครงการร่วมของสภាទี่ปรึกษาทางการเมืองของประชาชนจีน (The Chinese People's Political Consultative Conference—CPPCC) ซึ่งได้ถูกนำมาใช้โดยการประชุมครั้งแรกของ CPPCC วันที่ 29 กันยายน 1949 ได้กำหนดว่า “สาธารณรัฐประชาชนจีนอาจพื้นฟูและพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้ากับรัฐบาลและประชาชนของประเทศต่าง ๆ บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ร่วมกัน” [Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 389 – 390.]

การค้าต่างประเทศของจีนได้ประสานกับการก่อสร้างสังคมนิยมของจีน ด้วยประชากร 1,000 ล้านคน จึงจำต้องพึ่งพาอาศัยความแข็งแกร่งของตนเองในการสร้างระบบสังคมนิยมเป็นส่วนใหญ่ โดยส่วนรวมจีนจำต้องอาศัยแรงงานและความคิดเห็นทางของประชาชนของตน และใช้ประโยชน์สูงสุดของทรัพยากรธรรมชาติและศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่การพึ่งพาตนเองไม่ควรจะถูกกำหนดในฐานะเป็นการไม่ต้องพึ่งพาอาศัยใคร (autarky) หรือนโยบายปิดประเทศ

ในฐานะนโยบายทั่วไป จีนทำการค้าและดำเนินการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ ในโลกบนฐานของการมีเอกสารและ การพึ่งตนเอง และลงรอยกับหลักการของความเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ร่วมกัน และหลักการของ “การที่แต่ละฝ่ายอุปทานสิ่งที่ฝ่ายอื่น ๆ ต้องการ” ในขณะที่การผลิตเพิ่มขึ้นจึงพยายามอย่างยิ่งเพื่อขยายการค้าส่งออกของตน เพื่อเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ จึงจะนำเข้าอุปทานต่าง ๆ เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและเครื่องจักรสำคัญด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ในการทำเช่นนี้ก็จะต้องอยู่ในขอบข่ายของความสามารถที่จะจ่ายชำระสำหรับสนับสนุนดำเนินการ

การค้าต่างประเทศของจีนก้าวหน้าเร็วกว่าเศรษฐกิจของชาติ แต่ก็มีอุปสรรคสำคัญ 2 ครั้ง ครั้งแรก ได้เกิดขึ้นในปลายทศวรรษ 1950 และต้นทศวรรษ 1960 เมื่อความผิดพลาดของพวกฝ่ายซ้ายรุนแรง บวกกับภัยธรรมชาติในช่วง 3 ปี คือ 1959–1961 เป็นผลให้การผลิตลดลง ความยุ่งยากนี้ส่งผลให้ปริมาณการนำเข้าและส่งออกลดลงระหว่างช่วง 1960–1962 ครั้งที่ 2 เกิดขึ้นระหว่าง “การปฏิวัติวัฒนธรรม” เมื่อการผลิตทั้งทางอุตสาหกรรมและการเกษตรได้ลดลงอย่างรุนแรง รวมทั้งการขนส่งถูกอุดตันในหลายท้องที่ ผลก็คือปริมาณการค้าต่างประเทศได้ลดลงในบางปี

นับตั้งแต่การกวาดล้าง “กลุ่ม 4 คน” แล้ว เจ้าหน้าที่ส่วนกลางของจีนได้ทำการตัดสินใจที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนทางเทคนิค และการพัฒนาการค้าต่างประเทศ การตัดสินใจเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ในระยะยาวในการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจสังคมนิยมของจีนให้ก้าวสูง มันมิใช่เป็นหนทางที่ดีในระยะสั้น ด้วยการซื้อนำ入ในแนวโน้มมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการค้าต่างประเทศ

1.2 การควบคุมการค้าต่างประเทศของรัสเซีย

ภายใต้วัตถุประสงค์ของนโยบายการค้าต่างประเทศของจีน เป็นที่เข้าใจได้ว่ารัสเซียจึงได้ทำการควบคุมการค้าต่างประเทศโดยสิ้นเชิงทันทีที่เกือบกึ่งหมด ด้วยเหตุนี้ภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชน การค้าต่างประเทศได้กลایเป็นการผูกขาดของรัสเซียโดยแท้จริงอย่างรวดเร็ว ในช่วงปีแรก ๆ ได้ถูกควบคุมโดยกระทรวงการค้า ในเดือนสิงหาคม 1952 กระทรวงนี้ได้ถูกแยกออกเป็นกระทรวงการค้าภายใน และกระทรวงการค้าต่างประเทศ ปัจจุบันการค้าไฟแนนซ์และควบคุมโดยกระทรวงการค้าต่างประเทศ และถูกบริหารโดยบรรษัทของรัสเซีย 12 แห่ง ซึ่งครอบคลุมแผนกหลักสำคัญ ๆ ของการค้าต่างประเทศ และผลิตสำคัญ ๆ เพื่อการส่งออก ระบบนี้ทำให้รัสเซียได้รับอำนาจอย่างเต็มที่ในการควบคุมทิศทางและปริมาณของ การค้าต่างประเทศตามความจำเป็นของโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ในปี 1950 เอเยนต์ของทางการได้ควบคุม 70% ของการนำเข้า และ 54% ของการส่งออก สัดส่วนของการค้าต่างประเทศที่ดำเนินการโดยรัสเซียเพิ่มขึ้นจาก 61% ในปี 1950 เป็น 92% เมื่อถึงปี 1953 เป็น 97% เมื่อถึงปี 1954 และ 99.2% เมื่อถึงปี 1955 และนับตั้งแต่ปี 1956 การค้าต่างประเทศเป็นการผูกขาดโดยรัสเซีย [Hughes and Luard, 1975, p. 129. และ Chen and Galenson, 1969, p. 198.]

หน่วยงานสำคัญในการตรวจสอบควบคุมสาขางานการค้าต่างประเทศก็คือกระทรวงการค้าต่างประเทศ ซึ่งตั้งขึ้นมาในเดือนสิงหาคม 1952 กระทรวงนี้ได้แยกตัวออกจากกระทรวงการค้าเดิม โดยที่หน้าที่ของการค้าภายในประเทศได้ถูกมอบหมายให้แก่กระทรวงการค้าภายใน บริษัทของรัสเซียจำนวนมากนี้ได้ถูกจัดตั้งโดยภายในประเทศโดยแต่ละบริษัททำการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่มีขอบข่ายโดยเฉพาะ หรือจัดการเกี่ยวกับการค้าโดยเฉพาะอีกแห่งหนึ่ง อาทิเช่น การส่งของทางเรือ การจำหน่ายสินค้าเข้าและการซื้อสินค้าออก ดำเนินการโดยบริษัทเหล่านี้บนฐานของแผนของรัสเซีย ปกติข้อดกลงทางการค้าได้ถูกกระทำโดยบริษัทเหล่านี้ในฐานะเป็นหน่วยดำเนินการของกระทรวง

นอกจากนี้จากการตรวจสอบการค้าต่างประเทศและหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กระทรวงแล้ว ก็ยังมีคณะกรรมการธุรกิจการส่งเสริมการค้าต่างประเทศของจีน (China Committee for the

Promotion of International Trade) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาล ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็น a chamber of international commerce [Feng-hwa Mah, 1968, p. 675.] คณะกรรมการนี้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการค้ากับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะกับประเทศที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูต กับจีน

ปกติการค้าต่างประเทศถูกวางแผนประจำปีในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาของแผนทั้งปี การดำเนินงานก็เป็นไปตามขั้นตอนการวางแผนโดยทั่วไป กล่าวโดยสรุปก็คือตัวเลขควบคุมสำหรับสินค้าเข้าและสินค้าออก ถูกกำหนดโดยคณะกรรมการวางแผนของรัฐสำหรับการวางแผนระยะยาว และโดยคณะกรรมการเศรษฐกิจของรัฐสำหรับแผนประจำปี บนฐานของความต้องการสินค้าทุนและวัสดุอื่น ๆ ในอนาคต และแล้วตัวเลขควบคุมก็จะถูกส่งไปยังกระทรวงการค้าต่างประเทศ ซึ่งร่างแผนการนำเข้าและส่งออกโดยเฉพาะ ภายหลังการอนุมัติโดยสภาพแหน่งรัฐและสมัชชาประชาชนแห่งชาติแล้ว กระทรวงการค้าต่างประเทศก็จะรับผิดชอบในการขึ้นนำและตรวจสอบรายเบอร์โทรศัพท์นำเข้าและส่งออกของรัฐในการปฏิบัติตามแผน

ระหว่างช่วงแผนทั้งปีฉบับแรก (1953–1957) เป้าหมายการส่งออกโดยทั่วไปถูกกำหนดบนฐานของความต้องการนำเข้า ในรายงานการค้าต่างประเทศในปี 1954 กระทรวงการค้าต่างประเทศได้ชี้ให้เห็นหลักการพื้นฐานของการวางแผนการค้าในเบื้องต้นนี้คือ “การส่งออกก็เพื่อการนำเข้า และการนำเข้าก็เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยเป็นสังคมนิยม” ความต้องการภายใต้แผนทั้งปีนี้มีความต้องการนำเข้าสินค้าทุนและวัสดุต้นต่อไป แต่สำหรับสินค้าอื่น ๆ ที่หลากหลายบ่อยครั้งก็มีความขัดแย้งกันระหว่างความต้องการภายใต้แผนทั้งปีนี้และความจำเป็นเพื่อการส่งออก โดยคาดการณ์ว่าจะมีความต้องการนำเข้าสินค้าที่สำคัญอาทิเช่น รัฐพิชชาราและน้ำมัน ปูรุ่งอาหาร อย่างไรก็ตาม สำหรับสินค้าอื่น ๆ ส่วนมากได้รับการจัดลำดับความสำคัญเพื่อการส่งออก ทั้งนี้เพื่อเป็นการประกันการบรรลุสัญญาการส่งออกและแผนการส่งออก [Feng-hwa Mah, pp. 675, 679 – 80.]

เนื่องจากสินค้าเกษตรประกอบขึ้นเป็นส่วนใหญ่ของสินค้าส่งออก ความจำเป็นเดิมโดยที่ข้างต้นของผลผลิตการเกษตรระหว่างช่วงแผนทั้งปีฉบับแรก บางครั้งได้ส่งผลถึงการขาดแคลนที่ร้ายแรงของสินค้าส่งออก ปัญหาได้รุนแรงยิ่งขึ้นไปจนกระทั่งสิ้นสุดแผนทั้งปีฉบับแรก แผนการส่งออกไม่บรรลุเป้าหมายในปี 1956 และ 1957 เป็นการนำไปสู่การขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ [Chen and Galenson, 1969, p. 200.] ความยุ่งยากได้ขยายออกไปอีกโดยการยุติการให้เงินกู้โดยโซเวียตในปี 1957 ผลที่ตามมาคือหลักการใหม่ของการวางแผนการค้าต่างประเทศ

ได้ถูกยอมรับมาใช้ สำหรับการนำเข้าส่วนใหญ่เป้าหมายถูกกำหนดบนฐานของแผนการส่งออก ซึ่งถูกกำหนดโดยอุปทานภายในและอุปสงค์ของต่างประเทศ จะอย่างไรก็ตาม สำหรับสินค้าที่จำเป็นจริง ๆ การส่งออกจำต้องถูกเทียบกับความจำเป็นในการนำเข้าเพื่อที่เงินตราต่างประเทศที่จำเป็นสามารถมีเพียงพอ แต่ละการณ์อย่างเป็นทางการในปี 1964 ชี้ให้เห็นว่าหลักการเดียวกันนี้จะยังคงใช้ได้อยู่

ปกติการค้าทั้งหมดถูกกระทำบนฐานของการแลกเปลี่ยน (barter basis) ข้อตกลงระหว่างประเทศกับกลุ่มโซเวียตอาศัยเงินรูเบลในฐานะเป็นหน่วยบัญชีและการหักบัญชี ถึงแม้ว่าราคสัมบัณฑ์สามารถแสดงในรูปของเงินตราของประเทศผู้อุปทาน การชำระที่ไม่เกี่ยวกับรายการสินค้าสามารถรวมเข้าในการหักบัญชีได้ด้วยทราบเท่าที่ธนาคารกลางของทั้ง 2 ฝ่ายได้นำไปสู่การคลังกัน ดังแต่เดือนมกราคม 1949 CMEA ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นใน moskva ได้กำหนดที่เกี่ยวกับการประสานงานแผนเศรษฐกิจ (รวมทั้งความสัมพันธ์ทางการค้า) ของกลุ่มโซเวียต จีนไม่ได้เป็นสมาชิกของสภานี้แต่ก็ได้ส่งผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมประชุม

กับประเทศตะวันตกอื่น ๆ รัฐบาลจีนได้ใช้วิธีการค้าตามปกติ จนกระทั่งเกิดสงครามเกาหลีในปี 1950 การจ่ายได้ถูกชำระให้สำหรับในรับเอกสารภายหลังสินค้าได้ถูกบรรทุกหรืออยู่บนเรือแล้ว แต่หลังปี 1950 บางครั้งเมื่อสินค้าที่บรรทุกเรือได้ถูกขัดขวางระหว่างทางโดยเรือรบของพวกราชตินิยม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังเดือนพฤษภาคม 1951 เมื่อสหประชาชาติได้ตกลงห้ามส่งออก สินค้าชุดบีจจี้ แก่จีน รัฐบาลจีนจึงได้นำเอา letters of guarantee มาใช้ซึ่งเป็นสัญญาส่วนหนึ่งของธนาคารของจีน โดยปกติคือ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะจ่ายชำระสำหรับการนำเข้าภายหลังจากที่ได้ออกของขึ้นจากเรือและถูกตรวจสอบแล้วในเมืองท่าของจีน สำหรับการส่งออกรัฐบาลได้เรียกร้องการจ่ายชำระทันทีจากใบรับฝากเอกสารกรรมสิทธิ์กับผู้นำเข้า

หน่วยบัญชีสำหรับการค้าของจีนกับประเทศตะวันตก รวมทั้งหน่วยการชำระเงินคือเงินปอนด์ จีนได้เป็นสมาชิกโดยสมัครใจเอง ‘transferable – account’ system ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นโดยสหราชอาณาจักรในฐานะเป็นขั้นตอนหนึ่งใน multilateralization of payments ภายใต้รัฐบาลชาตินิยม รัฐบาลคอมมิวนิสต์ได้แสวงหาประโยชน์ต่อไปจากปริมาตรการค้าที่เพิ่มขึ้นซึ่งความเป็นสมาชิกทำได้ ในด้านการค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งยังคงเป็นกฎที่ใช้อยู่ก็ได้มีการรวมเอาการแลกเปลี่ยนอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับข้อตกลงหักบัญชีที่ใช้เงินปอนด์เป็นหน่วยบัญชีและการชำระเงินเข้าไว้ด้วย

การค้าต่างประเทศของจีนเป็นเครื่องมือของนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล และการพัฒนาการค้ากับประเทศกันอย่างใกล้ชิดกับการพัฒนาของแผนที่ปี ฉะนั้นระหว่างช่วงดังกล่าว หน้าที่หลักของการค้าคือการส่งเสริมความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมหนัก ในปี 1950 'ภาชนะ' ได้ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งได้เลือกปฏิบัติโดยให้ประโยชน์แก่การนำเข้าอุตสาหกรรมด้วยอัตราที่ต่ำ หรือบางครั้งก็ยกเว้นภาษีการนำเข้าให้แก่เครื่องมือทางอุตสาหกรรม วัสดุดินและสำหรับการนำเข้าซึ่งพิจารณาว่าจำเป็นสำหรับโครงการเศรษฐกิจของรัฐบาล ในขณะที่ใช้อัตราปกป้องอย่างสูงกับสินค้าอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการที่ผลิตได้ภายในประเทศ รวมทั้งได้มีการเลือกปฏิบัติตามความอนุเคราะห์แก่ประเทศต่าง ๆ ที่ได้มีข้อตกลงทางการค้ากับจีน เรียบร้อยแล้ว

ในแห่งของราคายี่ปี 1952 มูลค่าสูงสุดของการค้าต่างประเทศของจีนในระดับก่อนส่งค่ามีประมาณ 1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 1958 มูลค่าได้เพิ่มขึ้นเป็นกว่า 4.5 พันล้านเหรียญ (ณ ราคากับจุบันของอัตราแลกเปลี่ยนทางการ) ตามด้วยของทางการค้าตุลการนำเข้าและส่งออกไม่อุปทาน้ำชาดดุลตั้งแต่ปี 1950 ที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากการใช้นโยบายการค้าแบบสองฝ่ายของรัฐบาล และการผูกขาดการค้าของรัฐโดยแท้จริง

1.3 การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของการค้าต่างประเทศ

ผลกระทบของการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศต่อรูปแบบของการค้าต่างประเทศของจีน อาจอธิบายได้อย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นผ่านส่วนประกอบของสินค้าในการค้าต่างประเทศ ปรากฏว่ากว่า 30 ปีที่ผ่านมาส่วนประกอบของสินค้าในการค้าต่างประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ก่อนปี 1949 การค้าต่างประเทศส่วนใหญ่ประกอบด้วยการนำเข้าสินค้าบริโภค อาทิ เช่น สิ่งทอและเครื่องบริโภค และการส่งออกสินค้าเกษตร วัสดุดิน รวมทั้งงานฝีมือ นับแต่ก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้เปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน การนำเข้าเป็นจัยการผลิตหรือสินค้าทุนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในการนำเข้าสินค้าที่ก้าวหน้า วัสดุดินและวัสดุอื่น ๆ ที่ไม่มีหรือมีอุปทานไม่เพียงพอในตลาดภายในประเทศ การนำเข้าสินค้าเหล่านี้ได้ช่วยการพัฒนาในด้านอุตสาหกรรมของประเทศ และได้ช่วยเสริมอุปทานของสินค้าต่าง ๆ ในตลาดภายในประเทศโดยทั่วไปตลอดช่วง 3 ทศวรรษ ที่ผ่านมาอย่างเว้นเพียง 2-3 ปี สินค้าทุนนับได้เป็น 81% ของการนำเข้าทั้งหมดและสินค้าบริโภค 19% [Xu Dixin and Others, 1982, p. 170.]

1.3.1 การเปลี่ยนแปลงในส่วนประกอบของการนำเข้า : การเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนของการนำเข้าเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ กัน ในทศวรรษ 1950 สินค้าเพื่อการผลิต

นับได้กว่า 90% และสินค้าบริโภคน้อยกว่า 10% ดังปรากฏชัดแล้วว่าเป้าหมายสำคัญของการนำเข้าก็เพื่อได้มาซึ่งสินค้าทุนที่จำเป็นสำหรับโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม ในช่วงทศวรรษ 1950 นี้ ส่วนใหญ่ของการนำเข้าประกอบด้วยเครื่องจักร เครื่องมือ และวัสดุด้านอุตสาหกรรม สัดส่วนของเครื่องจักรและเครื่องมือนั้นได้กว่า 40% ของการนำเข้าทั้งหมดในปี 1959 [Chen and Galenson, 1969, p. 203.] สำหรับการนำเข้าอัญมณีได้บุลังในปี 1950 (ถึงแม้ว่าได้มีการนำเข้าอีกครั้งเป็นการชั่วคราวในปี 1954 คือนำเข้าข้าวจากพม่า) และความต้องการสิ่งทอในช่วงนี้ ส่วนใหญ่มาจากการผลิตภายในประเทศ ถึงแม้ว่ายังคงมีการนำเข้าผ้ายดิบจำนวนมากเล็กน้อยจากอียิปต์และปากีสถาน [Hughes and Luard, 1975, p. 134.]

ในระหว่างช่วง 1960–1965 เกิดความยุ่งยากทางเศรษฐกิจ การปรับเศรษฐกิจใหม่ และการเพิ่มขึ้นอย่างใหญ่หลวงในการซื้อข้าว หมายถึงการนำเข้าสินค้าบริโภคได้เพิ่มขึ้น 40% ของทั้งหมด หลังจากนั้นการนำเข้าดังกล่าวได้ค่อย ๆ ลดลง แต่ยังคงอยู่ในระดับ 19% สินค้าเพื่อการผลิตส่วนใหญ่ที่นำเข้า ได้แก่ เครื่องมือสำเร็จรูป เครื่องจักร พาหนะขนส่งและการคมนาคม อุตสาหกรรม เครื่องบิน และเรือ รวมทั้งวัตถุดิบและวัสดุอื่น ๆ เช่น เหล็กกล้าม้วน สินแร่เหล็ก โลหะที่มิใช่เหล็ก เคมีภัณฑ์อุตสาหกรรมและผ้ายดิบ สินค้าบริโภครวมถึงข้าว น้ำตาล น้ำมันปุ๋ย อาหาร และนาพิกา [Xu Dixin and Others, 1982, p. 170.] อย่างไรก็ตาม ในช่วงนี้สัดส่วนของเครื่องจักรและเครื่องมือได้ลดลงอย่างมากระหว่างช่วงปีหลังการก้าวกระโดดไปข้างหน้าคือนับได้น้อยกว่า 10% ในช่วง 1962–1963 ด้วยการพื้นตัวทางเศรษฐกิจและการซื้อโรงงานสำเร็จรูปจากตะวันออก สัดส่วนของเครื่องจักรและเครื่องมือจึงได้เพิ่มขึ้นเป็น 17% ในปี 1965 [Robert L. Price, 1967, p. 584.]

การขยายตัวของ การนำเข้าวัตถุด้านอุตสาหกรรม ยังสะท้อนถึงการก้าวไปของความเจ้าเรี่ยทางด้านอุตสาหกรรม แต่การนำเข้าวัตถุเหล่านี้ไม่ได้ลดลงอย่างรุนแรงเช่นของเครื่องจักรและเครื่องมือ และวัตถุบางอย่างได้ถูกนำเข้าแม้กระทั่งในปริมาตรที่มากกว่าทั้งในยุคที่เป็นจริงและโดยเบรียบเทียบ การนำเข้าพากโลหะ สินแร่โลหะ และเนื้อแร่ ได้ถูกตัดตอนลงในปี 1961 และแล้วได้ลดระดับลง อย่างไรก็ตาม ปีต่อเรียบก็ยังคงนำเข้ามาต่อไปในระหว่างปี 1961 แม้กระทั่งเมื่อเศรษฐกิจตกต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากเหตุผลทางการทหาร [Alexander Eckstein, 1966, p. 109.]

การนำเข้าเคมีภัณฑ์ได้เพิ่มขึ้นระหว่างช่วงปีของ การขยายตัวทางอุตสาหกรรม และได้ลดลงในช่วงปีที่เกิดวิกฤติการณ์ แต่สัดส่วนของการนำเข้าเคมีภัณฑ์ในปี 1963 นั้น มากกว่าในช่วงปีก่อน ๆ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นอย่างมากในการนำเข้าปุ๋ย เส้นใยสิ่งทอ

ได้เพิ่มขึ้นโดยเปรียบเทียบต่อการนำเข้าทั้งหมดภายในปี 1959 เนื่องมาจากการลดลงอย่างมากในการผลิตผ้ายาวยในประเทศในช่วงปีของวิกฤติการณ์ด้านการเกษตร

การเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหันที่สุดในโครงสร้างสินค้าของการค้าด้านประเทศก็คือ การเพิ่มขึ้นอย่างมากในการนำเข้าอาหารในปี 1961 คือเกือบ $\frac{1}{3}$ ของทั้งหมดจากน้อยกว่า 3% ในช่วงปีก่อน ๆ อันนี้ได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดแจ้งถึงความร้ายแรงของวิกฤติการณ์ด้านการเกษตร สัดส่วนของสินค้าบริโภคได้เพิ่มขึ้นแม้กระทั้งสูงกว่าในปี 1962 และ 1963 และเป็นประมาณ 30% ของการนำเข้าทั้งหมดในปี 1965 [Robert L. Price, 1967, p. 586.]

ในช่วงทศวรรษ 1970 โดยเฉพาะหลังยุคประชานาเมฯ ในปี 1978–1979 การนำเข้าเครื่องมือครบทุกด้านได้เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ในช่วง 1952–1979 เครื่องครบทุกด้านทั้งหมด 851 รายการและรายการเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าได้ถูกนำเข้าเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมกลุ่มแร่ การสร้างเครื่องจักร รถยนต์ ถ่านหิน ปิโตรเลียม พลังงานไฟฟ้า และเคมีภัณฑ์ การนำเข้าเหล่านี้ได้ช่วยในการสร้างฐานอุตสาหกรรมของประเทศอย่างมาก ในปี 1980 ผลของการปรับเปลี่ยนใหม่ทางเศรษฐกิจได้เริ่กรองให้มีการเพิ่มขึ้นอย่างมากในการนำเข้าสินค้าต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของการเกษตรและของตลาด รวมถึงวัสดุติดตั้ง ฯ สำหรับอุตสาหกรรมเบาและสิ่งทอ ด้วยเหตุนี้สัดส่วนของเครื่องจักร เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรง เหล็กกล้าม้วนและโลหะที่มิใช่เหล็กได้ลดลงจากระดับปี 1979 คือ 41.1% เป็น 27.6% ในขณะที่สัดส่วนของข้าว น้ำมันสัตว์ และน้ำมันพืช ผ้ายอดิบ เส้นใยเคมี ปุ๋ยเคมี เคมีภัณฑ์อุตสาหกรรม และวัสดุติดตั้ง ฯ สำหรับอุตสาหกรรมเบาและอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้เพิ่มขึ้นจาก 40.4% เป็น 52.6% [Xu Dixin and Others, 1982, pp. 170 – 171.]

กล่าวโดยสรุป สินค้าที่ได้นำเข้ามาในจีนก่อนปี 1949 ส่วนใหญ่เป็นพวงสินค้าบริโภค และสินค้าฟุ่มเฟือย ในขณะที่สินค้าเพื่อการผลิตนับได้น้อยกว่า 10% ของการนำเข้าทั้งหมด ภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนการนำเข้าส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนไปยังสินค้าเพื่อการผลิตซึ่งมุ่งนโยบายไปยังการพัฒนาเศรษฐกิจและการเพิ่มผลิตภาพของประเทศในการคงไว้ซึ่งการพึ่งตนเอง ตั้งแต่ปี 1950–1980 สินค้าเพื่อการผลิตนับได้ 80.4% ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด และสินค้าบริโภคนับได้ 19.6% [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 395.] อย่างไรก็ตามจากการปรับเปลี่ยนใหม่ทางเศรษฐกิจในเดือนทศวรรษ 1980 สัดส่วนของสินค้าเพื่อการผลิตมีแนวโน้มลดลงขณะที่สัดส่วนของสินค้าเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น

1.3.2 การเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของการส่งออก : การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเกิดขึ้นในโครงสร้างของการส่งออก ก่อนเป็นคอมมิวนิสต์ราว ๆ 70% ของการส่งออก

ของจีนเป็นสินค้าเกษตรโดยลักษณะรวมทั้งงานปลูกย่อยหรืองานเสริม โดยมีเมล็ดพืชที่ให้น้ำมัน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งถั่วลิสงและผลผลิตจากถั่влิสง) เป็นรายการสำคัญ ตามมาด้วยเส้นใยสิ่งทอ น้ำมันมะยา ไข่และผลิตภัณฑ์จากไข่ ชา และยาสูบ สินค้าออกอื่น ๆ รวมถึงโลหะที่มีใช้เหล็ก เหล็กหลอม ถ่านหิน และสินค้างานฝีมืออีกหลากหลาย ในระยะแรกหลังปี 1949 สินค้าส่งออกสำคัญ ยังคงเป็นสินค้าเกษตรดั้งเดิมและพวงแร่ธาตุ ซึ่งรวมถึงไห่ม ชา ขันหมูแข็ง และสินแร่ทั่วไป สำหรับสินค้าอุดสาหกรรมขยายตัวเช่นกันโดยเฉพาะสิ่งทอและสินค้าอุดสาหกรรมเบา ปรากฏว่าผลผลิตอุดสาหกรรมเบา สิ่งทองานฝีมือ โลหะที่มีใช้เหล็ก ถ่านหิน เคมีภัณฑ์ สินค้าพวงเครื่อง จักรและไฟฟ้า รวมทั้งปิโตรเลียมได้ด้อย ๆ ถูกเพิ่มเข้าในรายรับส่งออก และในบรรดาสินค้าเหล่านี้ผลผลิตอุดสาหกรรมเบา สิ่งทอ ปิโตรเลียมและเคมีภัณฑ์เพิ่มขึ้นเร็วที่สุด ภายใต้คอมมิวนิสต์ จากปี 1955–1963 ผลผลิตจากฟาร์มและสิ่งทอรวมกันได้เปลี่ยนแปลงอยู่ระหว่าง 62–74% ของการส่งออกทั้งหมด เหล็กหลอมและโลหะที่มีใช้เหล็กโดยเฉลี่ยประมาณ 10% ของทั้งหมด และที่เหลือก็เป็นผลผลิตงานปลูกย่อยมากมายรวมทั้งสินค้าอุดสาหกรรมเพื่อการบริโภคที่มีใช้ สิ่งทอ [Chen and Galenson, 1969, p. 205.] อย่างไรก็ตาม จีนก็ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในขอบเขตใหม่ของการปรับรูปและการส่งออกวัตถุที่ได้นำเข้ามา รวมทั้งจีนได้เริ่มส่งออกน้ำมัน ปิโตรเลียมในปี 1973 และพร้อมกันนั้นยังได้ส่งออกสินค้าอุดสาหกรรมหนักด้วย

การยกย้ำที่สำคัญระหว่างบุคคลมิวนิสต์เป็นการสะท้อนให้เห็นความสำคัญ ที่มากยิ่งขึ้นของการส่งออกสิ่งทอ สิ่งทอ (ไม่ว่าวัตถุใดๆ) ได้เพิ่มจาก 9.1% ของการส่งออก ในปี 1955 เป็น 29.2% ในปี 1959 และโดยเฉลี่ยประมาณ 38% จากช่วง 1960–1963 การเพิ่มขึ้น นี้ได้บรรลุผลด้วยการสร้างการส่งออกผลผลิตจากฟาร์มซึ่งได้ลดลงจาก 60.7% ของทั้งหมดในปี 1955 เป็น 43.4% ในปี 1959 ซึ่งเป็นปีที่ปริมาณที่แท้จริงของการส่งออกการเกษตรได้สูงสุด วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในเวลาต่อมาได้ส่งผลกระทบที่แท้จริงในการลดลงที่แท้จริงและโดยเปรียบเทียบ ผลผลิตจากฟาร์มได้ลดลงเป็น 21% ของการส่งออกในปี 1961 และ 1962 และแล้วก็ได้เพิ่มตัว เป็นกว่า 28% ในปี 1963 [Chen and Galenson, 1969, p. 206.]

เมื่อถึงต้นคริสต์ศตวรรษ 1960 ผลิตภัณฑ์สิ่งทอได้เข้าแทนที่ผลผลิตจากฟาร์มในฐานะ เป็นสินค้าออกชั้นนำของจีนคอมมิวนิสต์ สิ่งนี้ไม่ได้หมายความว่ามีการขยายตัวในการผลิตสิ่งทอ ตรงข้ามการลดลงในผลผลิตผ้าเย็บระหว่างวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้มีการตัดตอนอุปทาน ของวัตถุต่างๆ เป็นการบีบให้โรงงานสิ่งทอต้องทำการผลิตต่ำกว่ากำลังผลิต การเพิ่มขึ้นในการ ส่งออกสิ่งทอภายในปี 1960 จึงต้องดำเนินไปพร้อมกับการลดลงในการบริโภคสิ่งทอภายใน ประเทศ

ด้วยเหตุนี้ในช่วง 27 ปีจาก 1953–1979 สัดส่วนของสินค้าเกษตรและสินค้าดังเดิมในการส่งออกทั้งหมดได้ลดลงจาก 55.7% เป็น 23.1% ของมูลค่ารวม สิ่งทอและสินค้าอุตสาหกรรมเบาได้เพิ่มจาก 26.9% เป็น 45% และสินค้าอุตสาหกรรมหนัก (รวมทั้งปิโตรเลียม) ได้เพิ่มจาก 17.4% เป็น 31.9% |G.C. Wang, 1982, p. 117.| ในปี 1980 ขบวนการนี้ได้ดำเนินต่อไป ผลผลิตอุตสาหกรรมหนักประกอบเป็น 39% ของมูลค่ารวมของการส่งออก ในขณะที่สัดส่วนของผลผลิตอุตสาหกรรมเบาและสิ่งทอได้ลดลงเป็น 39.8% และสินค้าเกษตรรวมทั้งผลผลิตเสริมอื่น ๆ เป็น 21.2% |Xu Dixin and Others, 1982, p. 171.|

ด้วยเหตุนี้อาจกล่าวได้โดยทั่วไปว่า บทบาทของสินค้าเกษตรและผลผลิตเสริมอื่น ๆ รวมทั้งสินค้าแปรรูปการเกษตรในการค้าส่งออกของจีนได้ลดลงอย่างมั่นคง ในขณะที่บทบาทของสินค้าอุตสาหกรรมและพลาสติกได้เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ นี้เป็นความสำคัญของการหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน แม้กระนั้นก็ตามสัดส่วนของสินค้าพลาสติกเริ่งจักรกลและเครื่องไฟฟ้ายังคงน้อยกว่าเดียวกับสินค้ายังห้อที่มีเชื้อเสียงและคุณภาพสูง ดังนั้นส่วนใหญ่ยังคงต้องปรับปรุงได้ถึงอย่างไร ก็ได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างมากในสินค้าส่งออกประเภทต่าง ๆ นับแต่ช่วงปีแรก ๆ ของสาธารณรัฐประชาชนมีสินค้าน้อยกว่า 10,000 ประเภท แต่เมื่อถึงปี 1979 ตัวเลขได้เพิ่มขึ้นเกือบถึง 50,000 ประเภท |Hu Gengkang and Others, 1984, p. 394.| ในจำนวนนี้มีอยู่หลายรายการมากที่ประเทศไม่เคยผลิตมาก่อน และเป็นรายการซึ่งจำต้องอาศัยการนำเข้าอย่างแท้จริง

1.4 การเปลี่ยนแปลงในประเทศคู่ค้า

รูปแบบการค้าต่างประเทศของจีนได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างเด่นชัดในระหว่างทศวรรษ 1950 1960 และ 1970 การค้าได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในทศวรรษ 1950 ได้ช่วงกันไม่มากก็น้อยในทศวรรษ 1960 และได้ขยายตัวอีกรังหนึ่งในทศวรรษ 1970 ผลก็คือจีนได้ใกล้เข้าไปในลำดับการค้าของโลกในทศวรรษ 1950 คือเป็นผู้ค้าที่ใหญ่ที่สุด ลำดับ 11 หรือ 12 ของโลกในปี 1959 แต่โอกาสได้หลุดไปในทศวรรษ 1960 คือเป็นเพียงลำดับที่ 22 หรือ 23 ในต้นทศวรรษ 1970 |Alexander Eckstein, 1978, p. 253.| การค้าต่างประเทศของจีนไม่เพียงถูกกระทบอย่างเห็นได้ชัดโดยการพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมของตน แต่ยังโดยนิยมยั่งต่างประเทศอีกด้วย ซึ่งจะพิจารณาได้จากการเปลี่ยนแปลงในทิศทางการค้าต่างประเทศในช่วง 3 ทศวรรษ ดังกล่าว

1.4.1 ทิศทางของการค้าต่างประเทศในทศวรรษ 1950 และ 1960

ก่อนปี 1949 ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของจีนได้แก่องค์กรชาติ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ฮ่องกง ฝรั่งเศส และเยอรมัน โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาได้ครอบครองตลาดของจีนระหว่างช่วง

1945–1949 สำหรับการค้ากับสหภาพโซเวียตและยูโรปตะวันออกมีความสำคัญน้อยมาก โดยจีนแทบไม่ได้ทำสัญญาการค้าใด ๆ เลย การกระจายตามสภาพภูมิศาสตร์ได้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วหลังปี 1949 และโดยเฉพาะตั้งแต่เริ่มเกิดสงครามเกาหลีในปี 1950 จากตาราง 1 แสดงข้อมูลจำนวนร้อยละของการกระจายการค้าต่างประเทศกับประเทศคอมมิวนิสต์และมิใช่คอมมิวนิสต์และกับประเทศภายในกลุ่มคอมมิวนิสต์ (Communist bloc) จากช่วง 1950–1965

การค้ากับสหภาพโซเวียต : ลักษณะที่สำคัญก็คือ การค้ากับสหภาพโซเวียตซึ่งได้ก้าวขึ้นมา มีความสำคัญอย่างยิ่งในศตวรรษ 1950 และแล้วก็ได้เสื่อมลงอย่างรวดเร็ว การค้าจีน-โซเวียตเป็นเพียง 3% ของการค้าต่างประเทศของจีนในปี 1930 [Feng-hwa Mah, 1968, p. 687.] ถึงปี 1950 สหภาพโซเวียตได้กลายเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของจีน จากการลงนามในสนธิสัญญาการเป็นพันธมิตรระหว่าง 2 ประเทศในต้นปี 1950 และจากการทำข้อตกลงด้านความช่วยเหลือและการค้า รวมทั้งจากการที่จีนต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งของและวัสดุต่าง ๆ สำหรับกองทัพในสังคมรัฐบาล เดือนนี้ในช่วง 1952–1955 การค้าต่างประเทศของจีนกับโซเวียตได้เพิ่มขึ้นเป็นกว่า 50% และยังคงระดับ 40% หรือกว่าหนึ่นในครึ่งหลังของศตวรรษ 1950 อันนี้เป็นผลของนโยบาย “พึ่งพาอาศัยฝ่ายเดียว” (lean-to-one-side) ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งเชื่อของโซเวียตที่หาได้ และการห้ามส่งสินค้าต่างประเทศในการค้าของจีน (ผลจากการห้ามส่งสินค้าของอเมริกาและการควบคุมการค้าที่เกี่ยวกับยุทธปัจจัยโดยประเทศที่พัฒนาแล้วอื่น ๆ) ดังนั้นระหว่างช่วง 1950–1954 การนำเข้ามากกว่าการส่งออกส่วนใหญ่จากสหภาพโซเวียต ซึ่งเนื่องมาจากความจำเป็นของการสร้างทุนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ จีนได้รับเครื่องจักรทุกชนิด นำมัน เคเม็กันท์ รถแทรกเตอร์และyanพาหนะ และวัสดุดิบบางอย่างจากโซเวียต การนำเข้าส่วนหนึ่งถูกจ่ายชำระโดยการขายเนื้อ นำมันและข้าว และส่วนหนึ่งโดยสินเชื่อของโซเวียต อย่างไรก็ตาม หลังปี 1954 สถานการณ์ได้เปลี่ยนไปคือการส่งออกของจีนไปยังโซเวียตได้มากกว่าการนำเข้า การเสื่อมลงโดยปรีบในความสำคัญของ การค้าโซเวียตภายในปี 1955 เนื่องมาจากการสิ้นสุดการให้กู้ของโซเวียตและการผ่อนคลายการควบคุมการค้าของประเทศตะวันตก แต่ความสำคัญของโซเวียตก็ยังคงอยู่จนกระทั่งปี 1961 เมื่อทิศทางการค้าของจีนได้เริ่มเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงอีกรั้งหนึ่ง ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการเสื่อมลงของความสัมพันธ์ทางการเมืองกับโซเวียต และส่วนหนึ่งเนื่องจากความต้องการอาหารจากตะวันตก ส่วนของโซเวียตในมูลค่าการค้าของจีนได้ลดลงอย่างสม่ำเสมอจาก 42% ในปี 1960 เป็น 11% ในปี 1965 [Chen and Galenson, 1969, p. 206.] และได้ลดลงเหลือ 1% ในปี 1970 [Alexander Eckstein, 1968, p. 255.]

ตาราง 1 ทิศทางของการค้าต่างประเทศของจีน, 1950—1965 (%)

ปี	ประเทศที่มีใช้ คอมมิวนิสต์	ประเทศคอมมิวนิสต์				
		ทั้งหมด*	สาธารณ โซเวียต	ยูโรป ตะวันออก	ประเทศ คอมมิวนิสต์ ในเอเชีย	คิวบา
1950	71.1	28.9	26.9	1.6	0.4	
1951	48.5	51.5	39.6	10.8	1.1	
1952	30.5	69.5	51.0	16.9	1.6	
1953	32.3	67.7	50.7	14.8	2.2	
1954	26.2	73.8	54.0	15.8	4.0	
1955	25.9	74.1	56.0	14.3	3.8	
1956	34.1	65.9	47.1	14.9	3.9	
1957	36.0	64.0	43.2	16.5	4.3	
1958	37.1	62.9	40.6	18.0	4.3	
1959	30.6	69.4	48.3	15.4	5.7	
1960	34.5	65.5	41.9	16.1	6.4	1.1
1961	44.3	55.7	30.5	10.7	8.5	6.0
1962	47.3	52.7	27.9	8.6	9.8	6.4
1963	54.8	45.2	21.8	8.2	9.5	5.7
1964	65.3	34.7	13.8	7.5	7.0	5.5
1965	69.6	30.4	11.3	8.1	**	5.8

หมายเหตุ : * รวมการค้ากับยูโกสลาเวียด้วย

** ไม่มีข้อมูล

ที่มา : Chen and Galenson, 1969, p. 207.

การค้ากับยูโรปตะวันออก : การค้ากับยูโรปตะวันออกได้เริ่มต้นจากน้อยกว่า 2% ของมูลค่าทั้งหมดในปี 1950 และได้เพิ่มขึ้น 11—18% ระหว่างช่วงทศวรรษตั้งแต่ปี 1950 คู่ค้าที่สำคัญของจีนในยูโรปตะวันออกคือ เยอรมันตะวันออกและเชกโกสโลวักเกีย นับได้ประมาณ $\frac{2}{3}$ ของทั้งหมด 2 ประเทศนี้นับเป็นประเทศที่ก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมมากที่สุดภายในกลุ่ม รองลงมาคือโปแลนด์และอังกฤษรวม 30% |Robert L. Price, 1967, p. 593.| จีนกลยุทธ์เป็นตลาดสำคัญสำหรับสินค้าส่งออกพวงวิศวกรรมและเครื่องจักรด้วย ๆ ของเยอรมันตะวันออก

และเชกโสโลวะเกีย สำหรับสินค้าที่ได้จากโปแลนด์ส่วนใหญ่ประกอบด้วยเครื่องมือกล เครื่องจักรทำเหมืองและฟาร์ม ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า และโลหะที่มีใช้เหล็ก และโรงงานสำเร็จรูปในรูปแบบของโรงงานทำน้ำตาล 2 โรงงาน โปแลนด์ยังมีบทบาทสำคัญภายในกลุ่มบริษัทส่งสินค้าทางเรือระหว่างยุโรปตะวันออกกับจีนของกลุ่มจีน-โซเวียตด้วย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการฝ่อนคลายความวุ่นวายของแข้งของเส้นทางบาก สำหรับอังกฤษได้อุปทานพวงเครื่องมือนานาชนิด เครื่องมือกล หัวรถจักรและรถบาร์ทุก ซึ่งคงมีความเชี่ยวชาญ นอกจากนี้จีนยังได้ทำสัญญาการค้ากับโรมาเนีย ซึ่งอุปทานเครื่องมือชุดเจาะน้ำมัน และบล๊อกแกเรียซึ่งส่งปุ๋ยเคมีและเคมีภัณฑ์ต่าง ๆ ให้กับจีน รวมทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนคนงานทุกด้านทางเทคนิค 2 ฝ่ายระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศบริวาร a permanent Chinese purchasing mission ซึ่งครอบคลุมยุโรปตะวันออก ได้ถูกจัดตั้งขึ้นในเบอร์ลินตะวันออกในปี 1952 [Hugh and Luard, 1975, pp. 132 – 133.]

การค้าของจีนกับยุโรปตะวันออกได้ลดลงอย่างมากในปี 1960 และลดลงเป็น 8% เมื่อถึงปี 1965 การค้ากับเยรมันตะวันออก เชกโสโลวะเกียและฮังการี (ทั้ง 3 ประเทศนี้ได้สนับสนุนโซเวียตในการตัดแบ่งระหว่างจีนกับโซเวียต) ได้ลดลงอย่างมากกว่าการค้ากับประเทศคอมมิวนิสต์ยุโรปอื่น ๆ การค้ากับโรมาเนีย (ซึ่งยังคงเป็นกลางโดยเปรียบเทียบในความต้องแบ่งดังกล่าว) และกับแอลเบเนีย พันธมิตรประเทศเดียวของจีนในยุโรปตะวันออก ได้เพิ่มขึ้นภายหลังปี 1960 [Robert L. Price, 1967, p. 596.]

การค้ากับประเทศคอมมิวนิสต์ในเอเชีย : ระดับการค้าของจีนกับกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ในเอเชีย อันได้แก่เกาหลีเหนือ เวียดนามเหนือและมองโกเลียนอก ได้เริ่มจากน้อยกว่า 2% ของมูลค่าทั้งหมดในปี 1950–1952 และได้เพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 10% ในปี 1962 ซึ่งเป็นครั้งแรกเมื่อการค้าดังกล่าวได้มากกว่าการค้าของจีนกับประเทศคอมมิวนิสต์ยุโรป แต่ได้ลดลงบ้างในปี 1964 คือกับมองโกเลียนอกเนื่องมาจากการไม่สงบอย่างการเมืองระหว่าง 2 ประเทศ และกับเกาหลีเหนือเนื่องจากการถอนสินเชื่อที่จีนได้ให้อย่างสิ้นเชิงในปี 1960 รวมทั้งการโอนเงินอย่างคงเพิ่มขึ้นต่อไป และจีนได้จัดหาความช่วยเหลือขนาดใหญ่ให้เพื่อสนับสนุนแผนห้าปีฉบับแรก (1961–1965) ของเวียดนามเหนือ [Robert L. Price, 1967, p. 598.]

การค้ากับคิวบา : สำหรับการค้าของจีนกับคิวบาได้เริ่มขึ้นด้วยปริมาตร 40 ล้านเหรียญในปี 1960 ภายหลังการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการค้าอย่างเป็นทางการระหว่าง 2 ประเทศ เป็นปริมาตร 213 ล้านเหรียญในปี 1965 และนับได้เป็นประมาณ 6% ของมูลค่าการค้าของจีนในปีนั้น การค้าจีน-คิวบาส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนน้ำตาลของคิวบา

การค้ากับกลุ่มประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์ : การขยายตัวอย่างรวดเร็วของ การค้าจีน—โซเวียตในครึ่งแรกของศตวรรษ 1950 เกิดขึ้นพร้อมกับการลดลงในการค้าของจีน กับประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์ ส่วนของประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์ได้ลดลงจากกว่า 70% ใน ปี 1950 เป็น 26% ในปี 1955 การผ่อนคลายการควบคุมการค้าของตะวันตก การสั่นสุดการให้ เงินกู้ของโซเวียต และการขาดแคลนอุปทานที่เพียงพอของวัสดุดิบด้านอุตสาหกรรมภายใน ในกลุ่มคอมมิวนิสต์ ได้นำไปสู่การเพิ่มขึ้นบ้างในภายหลัง แต่การเปลี่ยนแปลงใหม่อย่างรุนแรง ใน การค้าต่างประเทศของจีนได้เกิดขึ้นเพียงภายในปี 1960 เมื่อสัดส่วนของประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์ได้เพิ่มเป็น 70% ในปี 1965

นโยบายของจีนเกี่ยวกับการค้ากับตะวันตกข้อสำคัญที่สุด ได้ถูกเขียนโดย ความจำเป็นในการได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ อาทิ เครื่องจักร เครื่องมือ วัสดุดิบอุตสาหกรรม และความรู้ความชำนาญทางเทคนิค การประกันอุปทานอาหาร ที่สำคัญเป็นข้อพิจารณาประการที่สอง การค้ากับประเทศต่าง ๆ โดยพื้นฐานจะต้องรักษาไว้ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างงา مالaya (มาเลเซีย ปัจจุบัน) และสิงคโปร์ มีความสำคัญในแนวี ข้อพิจารณาด้านการเมืองก็มีส่วนจุ่งใจด้วยเช่นเดียวกัน

จีนยังรักษาความสัมพันธ์ด้านการค้าทางตรงหรือทางอ้อมกับประเทศส่วน ใหญ่ที่อยู่นอกกลุ่มคอมมิวนิสต์ สิ้นปี 1964 ได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการค้าเรียบร้อย แล้วกับกว่า 60 ประเทศ ดังเดิมรัฐบาลของศตวรรษ 1950 ได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างมากในการค้า กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้รวมถึงการส่งออกพาณิชย์อุตสาหกรรมเบาของจีน ความ พยายามของจีนที่จะพัฒนาการค้าของตนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะกับอ่องกง สิงคโปร์และอินโดนีเซีย ได้เพิ่มขึ้นอย่างกะทันหันระหว่างปี 1958 เมื่อเริ่มแผนห้าปีฉบับที่ 2 สินค้าบริโภคอาทิ สิ่งทอ รถจักรยาน รองเท้า กล้องถ่ายรูป น้ำมันและเครื่องอุปโภคบริโภค อื่น ๆ ได้ส่งออกสู่ตลาดในราคากลางๆ ดังนั้นจึงสามารถลดต่орาคาแม่กระแท้ผู้ผลิตชาวญี่ปุ่นและ อ่องกง บางครั้งสินค้าออกเหล่านี้ก็รวมกึ่งสินค้าซึ่งเป็นที่ทราบดีว่ามีอุปทานขาดแคลนในจีนเอง เช่น ซีเมนต์ ผ้าฝ้าย เครื่องร่องเท้าและน้ำตาล (ซึ่งได้ถูกนำเข้ามาจากอินโดนีเซีย) บางครั้งทาง เลือกของการส่งออกก็เหมือนจะมีความสำคัญทางการเมืองอยู่บ้าง ด้วยที่ต้องการให้ได้มาซึ่ง ญี่ปุ่น ซึ่งจีนกำลังทำสังคมการค้าด้วย หรือแก่ได้หันซึ่งทำให้การ ส่งออกซีเมนต์และน้ำตาลถูกกระบวนการอย่างร้ายแรง แต่จุดประสงค์หลักส่วนใหญ่เพื่อให้ได้มาซึ่ง อุปทานใหม่ของเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อหาเงินซื้อเหล็กกล้าและเครื่องมือทุก

อีน ๆ เจ้าหน้าที่ฝ่ายจีนในขณะนั้นได้กำลังดำเนินการอยู่ในตะวันตก

อย่างไรก็ตาม ในบรรดาประเทศที่มิใช่กลุ่มคอมมิวนิสต์นี้ ประเทศเหล่านี้เพียงจำนวนน้อยที่มีบทบาทสำคัญ ตาราง 2 และ 3 แสดงถึงความสำคัญโดยเปรียบเทียบของประเทศ

ตาราง 2 การกระจายการนำเข้าของจีนจากประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์, 1961–64 (%)

	1961	1962	1963	1964
1. ออสเตรเลีย แคนาดาและนิวซีแลนด์	45.2	39.8	43.1	30.4
2. ญี่ปุ่น	2.2	6.1	8.6	14.8
3. อาร์เจนตินา	0.6	5.0	0.5	10.4
4. อินโดเนเซีย	4.1	6.1	4.8	6.3
5. สหราชอาณาจักร	6.7	4.2	4.5	5.1
6. ฝรั่งเศส	5.3	7.7	8.7	4.0
7. เยอรมันตะวันตก	5.9	5.5	2.3	1.9
8. อิตาลี	4.9	3.5	2.7	1.9
9. อีน ๆ	25.1	22.1	24.8	25.2
10. ทั้งหมด	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : Chen and Galenson, 1969, p. 208.

ตาราง 3 การกระจายการส่งออกของจีนไปยังประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์, 1961–1964 (%)

	1961	1962	1963	1964
1. ฮ่องกง	20.5	22.8	23.0	24.3
2. ญี่ปุ่น	5.2	7.3	9.6	14.4
3. มาเลเซียและสิงคโปร์	9.6	10.6	12.2	9.1
4. สหราชอาณาจักร	13.0	8.3	6.4	5.7
5. เยอรมันตะวันตก	6.3	5.3	4.6	4.7
6. ชีลอน	3.8	3.3	4.3	3.8
7. อินโดนีเซีย	7.1	7.6	4.6	3.7
8. พม่า	3.8	4.5	3.4	3.3
9. ฝรั่งเศส	2.3	2.5	2.6	2.7
10. อิตาลี	1.8	2.0	2.6	2.0
11. อีน ๆ	26.6	25.8	26.7	26.3
12. ทั้งหมด	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : Chen and Galenson, 1969, p. 209.

เหล่านี้ในการค้านำเข้าและส่งออกของจีนในช่วง 1961–1964

ในครึ่งแรกของทศวรรษ 1960 ในด้านการนำเข้า ออสเตรเลีย แคนาดา อาร์เจนตินา และญี่ปุ่น ได้กลับเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่สุดของจีน ยกเว้นญี่ปุ่นแล้วประเทศเหล่านี้เป็นแหล่งสำคัญของการนำเข้าอาหาร ญี่ปุ่นเป็นผู้อุปทานสินค้าอุตสาหกรรมสำคัญอาทิเช่น ผลิตภัณฑ์เหล็กกล้า ปุ๋ยและเคมีภัณฑ์อื่น ๆ เครื่องจักร เส้นใยสังเคราะห์ และyanพาหนะ คู่ค้านำเข้าสำคัญอื่น ๆ ได้แก่ อินโดนีเซีย (ยาง) สาธารณรัฐอาเซียน ฝรั่งเศส เยอรมันตะวันตก และอิตาลี ประเทศเหล่านี้ได้ส่งสินค้าทุน

ในครึ่งแรกของทศวรรษ 1960 ซ่องกงเป็นผู้ซื้อสินค้าจีนรายเดียวที่ใหญ่ที่สุด จีนได้ส่งออกไปยังอ่องกงไม่เพียงสินค้าเกษตรจำนวนมาก แต่ยังมีสินค้าอุตสาหกรรมซึ่งรวมถึงสิ่งทอและเครื่องจักร ญี่ปุ่นได้นำเข้าผลผลิตจำนวนมาก อาทิ ถ่านหิน เหล็กกลอม สินแร่เหล็ก เกลือ ถ่านโค้ก ถั่วถั่วและเครื่องบูร์โกค มลายาและสิงคโปร์มีประชากรที่เป็นจีนจำนวนมาก และโดยประมาณก็ซื้อสินค้าจีน ประเทศญี่ปุ่นค้าในเอเชียที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ ชีลอน อินโดนีเซีย และพม่า สำหรับ 4 ประเทศในยุโรปตะวันตก คือ สาธารณรัฐอาเซียน เยอรมันตะวันตก ฝรั่งเศส และอิตาลี ได้ซื้อสินค้าเกษตรและวัสดุอุตสาหกรรม

ในปี 1966 ส่วนแบ่งของสหภาพโซเวียตและกลุ่มยุโรปตะวันออกในการค้าต่างประเทศทั้งหมดของจีน คงที่อยู่ระหว่าง 25–30% ที่เหลือ 70–75% เป็นการค้ากับประเทศอื่น ๆ ในโลก อันที่จริงการค้าของจีนกับประเทศโลกที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นอย่างมากคือเป็น 3 เท่ากับลัตตินอเมริกา แอฟริกา และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ |M.C. Shanta Murthy, 1981, p. 59.|

1.4.2 ทิศทางของการค้าต่างประเทศในทศวรรษ 1970

บทหลักความเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ร่วมกัน ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าของจีนกับประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ในทศวรรษ 1950 ราว ๆ 65% ของมูลค่ารวมของการค้าต่างประเทศเป็นการค้ากับสหภาพโซเวียตและประเทศยุโรปตะวันออก ภายหลังการแตกแยกความสัมพันธ์กันระหว่างโซเวียต-จีนในต้นทศวรรษ 1960 การค้าได้เริ่มเปลี่ยนไปยังประเทศทุนนิยม ขบวนการนี้ได้ถูกเร่งในระหว่างทศวรรษ 1970 ด้วยการปรับปรุงความสัมพันธ์ของจีนกับญี่ปุ่น ประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป หรือ EEC และสหรัฐอเมริกา ในปี 1979 การค้ากับประเทศและภูมิภาคทุนนิยมนับได้ถึง 87% ของมูลค่ารวม |Xu Dixin and Others, 1982, p. 169.| และปัจจุบันจีนได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการค้ากับ 178 ประเทศและภูมิภาค ในจำนวนนี้ 88 ประเทศได้ลงนามในข้อตกลงการค้าหรือสนธิสัญญาขั้นต้นกับจีนเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้จีนยังได้ลงนามในข้อตกลงทางการค้ากับ

ประชาคมเศรษฐกิจยุโรปด้วย |Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 395 – 396.| ประเทศที่เป็นแหล่งส่งออกสำคัญคืออ่องกงและมาเก๊า (28%) ทั้งนี้เนื่องจากการอยู่ใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์ของจีนและความเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดกับอ่องกงและมาเก๊า อุปทานที่ส่งไปยังตลาดทั้ง 2 นี้ นับว่าสำคัญมากคือกว่า $\frac{1}{4}$ ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดของจีน นอกจากนี้ก็ได้แก่ ญี่ปุ่น (20.2%) กลุ่ม EEC (12.6%) และสหรัฐอเมริกา (4.4%) แหล่งนำเข้าสำคัญ คือ ญี่ปุ่น (25.2%) กลุ่ม EEC (21.3%) และสหรัฐอเมริกา (11.9%) ในขณะที่ในปี 1970 มูลค่ารวมของการค้ากับสหภาพโซเวียตได้ลดลงเป็นเพียง 2% ของปีที่สูงสุดคือปี 1959 และนับได้เพียง 1% ของทั้งหมด |Xu Dixin and Others, 1982, p. 170.| ในปี 1973 ส่วนแบ่งของกลุ่มคอมมิวนิสต์ในการค้าของจีนได้ลดลงเป็น 16% แม้จะเพิ่มเป็น 17% ในปี 1974 |M.C. Shanta Murthy, 1981, p. 59.|

การค้าประเทศในโลกที่ 3 : เมื่อไม่นานนี้ปริมาตรการค้าระหว่างจีนกับประเทศในโลกที่ 3 อื่น ๆ ในเอเชีย แอฟริกา และละตินอเมริกาได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ปริมาตรปี 1979 ได้สูงถึง 6.66 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือเพิ่มขึ้นมากกว่าปี 1978 ถึง 32.1% ภายใต้นโยบายอุปทานสิ่งที่จำเป็นซึ่งกันและกันและการดำเนินการภายใต้กำลังผลิตของแต่ละฝ่าย pragmatically จีนได้ส่งออกไปยังประเทศโลกที่สามอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม อาทิ เครื่องมือ เครื่องจักรกล เครื่องจักรก่อสร้าง ชุดเครื่องมือสำเร็จรูป อุตสาหกรรมเบาและสิ่งทอ ส่วนการนำเข้าของจีนจากประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่ประกอบด้วยสินค้าเกษตรและผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ แร่ธาตุและผลิตภัณฑ์เคมี ในปี 1980 จีนได้ลงนามข้อตกลงทางการค้าหรือสนธิสัญญาขั้นดันกับโอมาน เยเมนเห็นอ โอมาราเลียและกีเนีย และปัจจุบันจีนได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการค้ากับ 140 ประเทศโลกที่สาม |Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 396-397.|

การค้ากับประเทศทุนนิยมที่พัฒนาแล้ว : ในบรรดาประเทศทุนนิยมที่พัฒนาแล้ว pragmatically ญี่ปุ่น เป็นประเทศคู่ค้ารายใหญ่ที่สุดของจีน ด้วยปัจจัยทางภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจได้สร้างเงื่อนไขที่น่าพอใจสำหรับการพัฒนาการค้าจีน-ญี่ปุ่น การลงนามใน Liao-Takasaki Memorandum ในปี 1962 เป็นการปูทางให้กับการพัฒนาการค้าจีน-ญี่ปุ่นในเวลาต่อมา ในปี 1972 จีนและญี่ปุ่นได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต และในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 1978 ได้มีการลงนามใน “ข้อตกลุงทางการค้าระหว่างจีนและญี่ปุ่น” ในปีเดียวกันนั้นก็ได้มีการลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพและสัมพันธ์ไมตรีกัน

ในปี 1972 ปริมาตรการค้าจีน-ญี่ปุ่นนับได้เพียง 1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ แต่ในปี 1978 มีมูลค่า 4.8 พันล้านเหรียญ และได้เพิ่มเป็น 6.7 และ 8.7 พันล้านเหรียญในปี 1979 และ 1980 ตามลำดับ สินค้าออกสำคัญของญี่ปุ่นไปยังจีนคือเครื่องจักรและเครื่องมืออื่น ๆ ผลิต

ภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า รวมทั้งปุ๋ยเคมีด้วย ส่วนสินค้าออกสำคัญของจีนไปยังญี่ปุ่นก็คือสินค้าเกษตร และหลังปี 1974 น้ำมันดิบได้กลายเป็นรายการที่สำคัญ

ญี่ปุ่นประวัติดอกและภูมิภาคญี่ปุ่นเป็นคู่ค้าที่สำคัญเช่นกัน โดยประเทศเศรษฐกิจยุโรป หรือ EEC เป็นคู่ค้าหลักที่สำคัญ จีนได้สถาปนาความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ กับ EEC ในปี 1979 และทุตของจีนได้ถูกแต่งตั้งไปประจำ ณ สำนักงานใหญ่ของ EEC จีนและ EEC ได้ลงนามในข้อตกลงทางการค้าระหว่างวันที่ 3 เมษายน 1978 และข้อตกลงด้านสิ่งทอ ในปี 1979 ในปี 1980 จีนได้รับการยอมรับโดย EEC ในฐานะชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดได้สร้างเงื่อนไขที่น่าพอใจสำหรับการขยายการค้า 2 ฝ่ายระหว่างจีนกับ EEC ปริมาณการค้าได้เพิ่มขึ้นจาก 2.1 พันล้านเหรียญสหราชอาณาจักร ในปี 1977 เป็น 4.9 พันล้านเหรียญ ในปี 1980 |Hu Gengkang and Others, 1984, p. 398.| สินค้าเข้าสำคัญของจีนจาก EEC ได้แก่ เครื่องจักร ชุดเครื่องมือสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า และเคมีภัณฑ์ สินค้าออกของจีนไปยัง EEC ได้แก่ สิ่งทอ สินค้าอุตสาหกรรมเบา และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ รวมทั้งเสื้อผ้า หนังสัตว์และขนแกะตัดสั้น ขนอ่อนและขนละเอียด ผ้าและผลไม้กระป๋อง

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างจีนกับสหราชอาณาจักร ได้เริ่มขึ้นใหม่ภายหลัง การลงนามของ Shanghai Communiqué ในปี 1972 ปริมาณของการค้ากับสหราชอาณาจักรได้เพิ่มจากศูนย์ในปี 1970 เป็น 5 ล้านเหรียญในปี 1971 |Alexander Eckstein, 1978, p. 256.| ในปี 1972 เป็นเพียง 13 ล้านเหรียญ ในปีต่อ ๆ มาได้มีการเพิ่มขึ้นบ้างแม้ว่าอัตราการเพิ่มจะช้าลง 260 ล้านเหรียญในปี 1973 และ 480 ล้านเหรียญในปี 1974 และจัดเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญลำดับ 2 รองจากญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามปริมาณของการค้าได้มีการลดลงเพียงเล็กน้อยในช่วง 1975–1977 และเมื่อถึงปี 1979 นับเป็นปีที่สำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้าของจีน-อเมริกา ในเดือนมกราคม จีนและสหราชอาณาจักรได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการค้าอย่างเป็นทางการ ทั้ง 2 ประเทศ ได้ตกลงจัดตั้ง a Sino-U.S. Joint Economic Committee ในเดือนกรกฎาคมข้อตกลง ด้านความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหราชอาณาจักรได้ถูกลงนาม

ทั้งหมดนี้ได้ถูกนำเข้ามาในระยะใหม่ของความสัมพันธ์ทางการค้าจีน-สหราชอาณาจักร ปริมาณการค้าในปี 1979 ได้สูงถึง 2.45 พันล้านเหรียญ เป็น 2.78 เท่าของตัวเลขปี 1978 ในเดือนกุมภาพันธ์ 1980 ข้อตกลงทางด้านความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหราชอาณาจักรมีผลใช้บังคับ และทั้ง 2 ฝ่ายได้รับการปฏิบัติในฐานะชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง ซึ่งได้เปิดโอกาสใหม่สำหรับการค้าระหว่าง 2 ประเทศ ปริมาณการค้าในปี 1980 ได้เพิ่มกว่าปี 1979 ถึง 96% |Hu Gengkang and Others, 1984, p. 398.|

การค้าระหว่างภูมิภาคอ่องกง-มาเก๊า กับจีนแท้ มีความสำคัญเป็นพิเศษ ซึ่งกงเป็นแหล่งที่มาของรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ใหญ่ที่สุดของจีน รวมทั้งเป็นเมืองท่าของการส่งออกไปขายอีกต่อหนึ่ง (re-exportation) ที่ใหญ่ที่สุด การค้ากับอ่องกงได้แสดงถึงดุลที่นำพาใจต่อรัฐบาลประชาชนตั้งแต่ปี 1952 แต่การค้าของจีนกับญี่ปุ่น ประชามเคราะห์กิจจุโรป และสหรัฐอเมริกา บอยครั้งที่แสดงดุลที่นำพาใจมากกว่า ภายใต้สภาพการณ์เหล่านี้ความสำคัญของอ่องกงต่อการค้าส่งออกของจีนจึงเห็นได้ชัด ปัจจุบันสินค้าที่ส่งไปยังอ่องกงนับได้ $\frac{1}{3}$ ของรายรับเงินตราต่างประเทศของรัฐบาลประชาชน และ $\frac{1}{2}$ ของสินค้าส่งออกจากจีนไปยังอ่องกง ที่ได้ถูกส่งออกไปขายอีกต่อหนึ่งยังประเทศต่างๆ

ในขณะที่ขอบเขตการค้าขยายกว้าง การเยี่ยมเยียนต่างตอบแทนและสัญญาพันธมิตรระหว่างรัฐบาลจีนและรัฐบาลของประเทศอื่นๆ และระหว่างวงขอบของการค้าของจีนกับด้านประเทศกำลังเพิ่มขึ้น ถึงสิ้นปี 1980 จีนได้เข้าร่วมในงานแสดงสินค้านานาชาติและการแสดงสินค้านอกประเทศจีนกว่า 300 ครั้ง และได้ช่วยเหลือบุคลากรจากมากกว่า 20 ประเทศ จัดงานแสดงสินค้า เทคโนโลยี และอุตสาหกรรม 140 ครั้งในประเทศจีน ยิ่งกว่านั้นนับตั้งแต่ปี 1957 จีนได้จัดงานแสดงสินค้าส่งออกเป็นระยะๆ เพื่อจัดการเจรจาทางการค้ากับนักธุรกิจต่างชาติ งานแสดงสินค้าส่งออกของจีน (Chinese Export Commodities Fair) ได้ถูกจัดขึ้นในกรุงเทพฯ ไม่ผลและถูกนำไปไม้ร่วง จากปี 1957–1980 ได้มีการจัดงานดังกล่าว 48 ครั้ง ในระยะแรกเริ่มนักธุรกิจต่างชาติจากเพียง 20 ชาติ ได้เข้าร่วมในงานนี้ แต่เมื่อถึงปี 1980 ประเทศผู้เข้าร่วมงานมีกว่า 100 ประเทศ |Hu Gengkang and Others, 1984, p. 400.|

1.5 แนวโน้มในการค้าต่างประเทศของจีน

นับตั้งแต่การก่อตั้งสาธารณรัฐและการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าต่างประเทศของจีนได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในอัตราที่สูงกว่าอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ มูลค่าของการค้า 2 ทาง (การนำเข้าและการส่งออกรวมกัน) ในปี 1979 สูงกว่าในปี 1949 ถึง 86 เท่า โดยมีอัตราความจำเริญรายปี 16% หรือ 12.8% ณ ราคากองที่ ในขณะเดียวกันมูลค่าของผลผลิตอุตสาหกรรมและการเกษตรได้เพิ่มขึ้นปีละ 9% |G.C. Wang, 1982, p. 116.|

ปริมาณการค้าต่างประเทศของจีนมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามผลของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จากราช 4 แสดงให้เห็นว่ามูลค่าของการค้า 2 ทาง คือ การนำเข้าและการส่งออกรวมกัน ได้เพิ่มขึ้นจาก 1,210 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 1950 เป็น 21,660 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 1978 โดยมีอัตราความจำเริญรายปีโดยเฉลี่ย 9.7% ในช่วง 1950–1977 |วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2525, หน้า 195.| สำหรับในส่วนของการค้า จากราช 4 อาจกล่าวได้ว่าดุลการค้า

ของจีนมีลักษณะเกือบจะสมดุลลดลงมาจนถึงต้นทศวรรษ 1970

เช่นเดียวกับเศรษฐกิจของชาติ อัตราความจำเริญของการค้าต่างประเทศก็ไม่คงที่ แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจากความพิดพลาดของ “ฝ่ายซ้าย” ในรัฐบาลชีวิตทางเศรษฐกิจ พิจารณาจากตาราง แนวโน้มการค้าต่างประเทศของจีนแสดงความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดในแต่ละช่วงทศวรรษ 1950 1960 และ 1970 การค้าได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในทศวรรษแรก “ได้ช่วงกันไม่มากก็น้อยในทศวรรษที่ 2 และได้ขยายตัวอีกรึ่งในทศวรรษที่ 3 ตั้งนั้นในช่วง 30 ปีจาก 1950–1980 จีนได้ประสบกับการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงในแนวโน้มของการค้ารวม 5 ครั้ง ด้วยกันคือ

ครั้งแรก ในช่วงทศวรรษ 1950 ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนสะท้อนให้เห็นอย่างชัดแจ้งในสาขาวิชาการค้าต่างประเทศของจีนเอง ได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วจากช่วง 1950–1959 ยกเว้นในปี 1952 และ 1957 ซึ่งปริมาตรได้ลดลงอย่างเบาบางอันเนื่องมาจากการลดลงในปริมาตรการนำเข้า การรณรงค์ “ต่อต้าน 5 ประการ” ซึ่งได้ขัดจังหวะการพื้นฟื้นด้วยทางเศรษฐกิจ และการห้ามทำการค้าวัสดุอุทิศปัจจัย อาจเป็นสาเหตุของการลดลงในปี 1952 การลงทุนที่มากเกินไปในปี 1956 และการขาดแคลนผลผลิตการเกษตรอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดของการตัดตอนการนำเข้าในปี 1957 สำหรับในปี 1958 ซึ่งเป็นปีของการก้าวกระโดดไกลไปข้างหน้า ปริมาตรการค้าต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก สูงกว่าระดับปี 1957 ประมาณ 25% อันนี้ได้สะท้อนถึงการเพิ่มขึ้นอย่างใหญ่หลวงในความต้องการนำเข้าสินค้าทุน เพื่อสนับสนุนโครงการก้าวกระโดดไกลไปข้างหน้า และการเพิ่มขึ้นอย่างมากของผลผลิตการเกษตร โดยการยอมให้มีการส่งออกสินค้าเกษตรมากขึ้น ปริมาตรการค้าได้สูงสุดในปี 1959 ในช่วงนี้อัตราความจำเริญเติบโตรายปีโดยเฉลี่ย 15.1%

ตาราง 4 การค้าต่างประเทศของจีนระหว่าง 1950–1978

(ล้านเหรียญสหราชอาณาจักร)

ปี	รวม	สินค้าออก	สินค้าเข้า	คุณภาพค้า
1950	1,210	620	590	30
1951	1,895	780	1,115	-335
1952	1,890	875	1,015	-140
1953	2,295	1,040	1,255	-215
1954	2,350	1,060	1,290	-230

ปี	รวม	สินค้าออก	สินค้าเข้า	ดุลการค้า
1955	3,035	1,375	1,660	-285
1956	3,120	1,635	1,485	150
1957	3,025	1,595	1,430	165
1958	3,735	1,910	1,825	85
1959	4,290	2,230	2,060	170
1960	3,975	1,945	2,030	-85
1961	3,015	1,525	1,490	35
1962	2,675	1,525	1,150	375
1963	2,775	1,575	1,200	375
1964	3,245	1,770	1,475	295
1965	3,880	2,035	1,845	190
1966	4,245	2,210	2,035	175
1967	3,895	1,945	1,950	-5
1968	3,765	1,945	1,820	125
1969	3,860	2,030	1,830	200
1970	4,290	2,050	2,240	-190
1971	4,720	2,415	2,305	110
1972	5,920	3,085	2,835	250
1973	10,090	4,960	5,130	-170
1974	14,005	6,515	7,490	-975
1975	14,575	7,180	7,395	-215
1976	13,275	7,265	6,010	1,255
1977	15,055	7,955	7,100	855
1978	21,660	10,310	11,350	-1,040
1979	29,390	13,650	15,740	
1980	37,780	18,270	19,510	

ที่มา : Price, 1967, p. 584. จาก 1950—1958

Eckstein, 1978, p. 246. จาก 1959—1974

วันรักษ์ มิงเม่นาคิน, 2525, หน้า 196. จาก 1975—1978

Hu Gengkang and Others, 1984, p. 391. จากปี 1979—1980

การเปลี่ยนแปลงครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1960 ในระหว่าง 1960–1962 ข้อมูลการค้าต่างประเทศแสดงถึงแนวโน้มการลดลง เป็นการสะท้อนถึงวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจซึ่งเกิดขึ้นหลังการก้าวกระโดดใหญ่ไปข้างหน้าและการเติ่อมลงของความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับโซเวียต ถึงปี 1962 ปริมาณการค้าได้ลดลงเป็น 50–62% ของระดับสูงสุดปี 1959 การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในปี 1962 และการเก็บเกี่ยวที่ได้แสดงถึงการเพิ่มขึ้นในการผลิตทางการเกษตร ทำให้มีอีกปี 1963 การผลิตขั้นพื้นตัวถึงระดับก่อนการก้าวกระโดดใหญ่และระดับก่อนการตกต่ำปี 1957 และถูกตามมาด้วยการฟื้นตัวของการค้าต่างประเทศด้วยเช่นกันในปี 1963 และแนวโน้มที่สูงขึ้นติดต่อกันมาในระหว่างปี 1964–1966 อย่างไรก็ตาม ปริมาณการค้าปี 1965 ยังคงต่ำกว่าช่วงสูงสุดของที่ผ่านมาประมาณ 14% |Chen and Galenson, 1969, p. 202.| ในปี 1966 ปริมาณการค้าสูงกว่าปี 1965 และใกล้เคียงระดับสูงสุดของปี 1950 แต่ในปี 1967 และ 1968 ปริมาณการค้าได้ลดต่ำลงเนื่องจากการส่งออกและการนำเข้าลดลง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจาก การลดลงบ้างในการผลิตด้านอุตสาหกรรมและส่วนหนึ่งเนื่องจากความยุ่งเหยิงในการขนส่งและการเดินเรือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งออกไปยังช่องกง ในช่วงมิถุนายน–สิงหาคม 1967 ต่ำกว่าในช่วงเดียวกันของปี 1966 ถึง 35% และสาเหตุของการลดลงนี้เกิดก่อจากการกระทบกระเทือนของคอมมิวนิสต์ในฮ่องกง อย่างไรก็ตาม ถึงปี 1969 และ 1970 การนำเข้าและการส่งออกก็ได้เริ่มสูงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงทศวรรษ 1960 อัตราความจำเริญรายปีโดยเฉลี่ย 0.3%

ถึงแม้ว่าจังหวะของการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นตัวกำหนดสำคัญของระดับการค้าต่างประเทศ สินเชื่อของโซเวียตในต้นทศวรรษ 1950 และการจ่ายชำระคืนเงินสินเชื่อเหล่านี้ในปีต่อ ๆ มา มีความสำคัญเช่นกัน จีนได้มีส่วนเกินของการนำเข้าจากปี 1951–1955 ส่วนใหญ่ของการค้าต่างประเทศของจีนกระทำกับสหภาพโซเวียตระหว่างช่วงนี้ และจีนสามารถจ่ายส่วนเกินของการนำเข้าด้วยสินเชื่อของโซเวียต อย่างไรก็ตาม เริ่มในปี 1956 จีนได้ก่อให้เกิดส่วนเกินของการส่งออกทุกปีจนถึงปี 1966 ยกเว้นปี 1960 การหันออกจากส่วนเกินการนำเข้าไปเป็นส่วนเกินการส่งออก สะท้อนถึงความจริงที่ว่าเมื่อเริ่มต้นปี 1956 จีนได้กำลังตั้งกองทุนลังหนึ่งของตนแก่สหภาพโซเวียต

การเปลี่ยนแปลงครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 เกิดขึ้นในทศวรรษ 1970 ในช่วง 1970–1972 เป็นช่วงของการฟื้นตัว ปริมาณของการค้าค่อนข้างคงที่ ณ ระดับ 4,000–5,000 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และยังอยู่ในระดับต่ำ ในช่วงหลังปี 1973 เป็นเดนมาปริมาณการค้าเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นอัตราความจำเริญรายปีโดยเฉลี่ยในช่วง 1970–1977 คือ 21.6% สาเหตุของ

การขยายตัวโดยสรุปเกิดจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ (1) บรรยายกาศการค้าของจีนคลื่นลามไปในทิศดี เนื่องจากความพยายามของจีนในการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศต่างๆ ทั่วโลก (2) การเพิ่มขึ้นในการลงทุนภายใต้กฎหมายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยทั่วไป ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นในอุปสงค์ของการนำเข้าและการมีอุปทานการส่งออกมากขึ้นเท่าที่หาได้ อันนี้ก็สืบเนื่องมาจากจีนดำเนินนโยบาย 4 ทันสมัย ทำให้มีการสั่งซื้อโรงงานสำเร็จรูปในอุตสาหกรรมหนักอย่างขนาดใหญ่ ประกอบกับจีนสามารถขยายน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันให้ต่างประเทศได้มากพอกว่า และ (3) ภาวะเงินเพื่อทั่วโลก บางกับการลดค่าของเงินดอลลาร์ นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันในตลาดโลกทำให้มูลค่าการค้ารวมของจีนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย |Alexander Eckstein, 1978, p. 248 และวันรักษาเมืองมณีนาคิน, 2525, หน้า 197.| แต่อย่างไรก็ตาม ในต้นทศวรรษ 1970 ภาวะดุลการค้าของจีนก็เริ่มขาดดุลอย่างมาก

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มการค้าของจีนได้เกิดขึ้นใน 2 ช่วงระยะ คือระยะแรกเกิดขึ้นในปลายทศวรรษ 1950 เมื่อการค้าต่างประเทศได้ลดลงทุกปีจากปี 1960–1962 เนื่องจากผลของการก้าวกระโดดไกลไปข้างหน้า และระยะที่ 2 การลดลงได้เกิดขึ้นในช่วง 10 ปีของความโกลาหลในยุคการปฏิวัติวัฒนธรรม เมื่อการก่อวินาศกรรมของหلنเปีย และกลุ่ม 4 คน และแนวทางซ้ายจัดของพวกเข้าได้ขัดขวางการค้าต่างประเทศของจีน ถึงแม้ว่า สาเหดุของอุปสรรคทั้งสองโดยธรรมชาติแตกต่างกัน แต่ผลในทางลบของทั้ง 2 ให้ผลต่อการค้าต่างประเทศเหมือนกัน

ภายหลังการขึ้นไอล์กกลุ่ม 4 คนแล้ว จีนไม่ยอมรับแนวทางซ้ายจัดของพวกเข้า และได้ขัดสิ่งที่กีดขวางการค้าต่างประเทศ หลังปี 1976 ได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากการฟื้นฟูของเศรษฐกิจของชาติ การเพิ่มขึ้นในการผลิตด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเข้านโยบายเศรษฐกิจแบบเปิดประตูมาใช้ ในปี 1976 ปริมาณรวมของการนำเข้า–ส่งออกน้อยกว่าในปี 1975 เพียง 9% แต่ในปี 1977 ได้เพิ่มจากปี 1976 ราว ๆ 10% ในปี 1978 และ 1979 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 21.6 และ 29.3 พันล้านเหรียญ ตัวเลขปี 1979 มากกว่า ของปี 1976 กว่า 2 เท่า จากช่วง 1977–1979 มูลค่าของการค้ารวมเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่า โดยมีอัตราความจำเริญรายปีโดยเฉลี่ย 17% และ ราคาที่แท้จริง |G.C. Wang, 1982, p. 116.| ในปี 1980 ตัวเลขนี้ได้เพิ่มขึ้นเป็น 37.78 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ถึงแม้ว่าการเพิ่มขึ้นในช่วง 2 ปีแรกของระยะนี้ อาจสรุปได้ว่าเนื่องมาจากการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจยิ่งกว่าความจำเริญทางเศรษฐกิจ ตัวเลขดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่าความจำเริญเติบโตก้าวเร็วพอสมควร อัตราความจำเริญเติบโตโดยเฉลี่ยรายปีสำหรับช่วง 1977–1980 คือ 29.5% |Hu Gengkang and Others, 1984, p. 392.|

จีนได้รักษาสมดุลระหว่างการนำเข้าและการส่งออกระหว่างช่วง 31 ปีที่ผ่านมา เปรียบเทียบกับการขาดดุลการค้าในสมัยจีนเก่าช่วง 73 ปี ได้วางแผนให้การนำเข้า-ส่งออก ช่วยส่งเสริมการผลิตด้านการเกษตรและอุดสาหกรรมภายในประเทศ และช่วยสะสมเงินกองทุน เพื่อการพัฒนาของชาติ

1.6 คุณภาพการชำระเงินระหว่างประเทศ

ตาราง 5 และ ตาราง 6 แสดงถึงประมาณการของคุณภาพการชำระเงินของจีนในช่วง 1950–1964 รายการที่สำคัญที่สุดของรายจ่ายในช่วงนี้คือการนำเข้าสินค้าซึ่งนับได้ 80% ของ การจ่ายเงินทั้งหมด สำหรับการจ่ายชำระคืนสินเชื่อของโซเวียต ความช่วยเหลือด้านประเทศ และค่าระหว่างประเทศกันภัย เป็นรายการที่สำคัญรองลงมาโดยเปรียบเทียบ แต่รวมกันแล้วประมาณ 19% ของการจ่ายเงินทั้งหมด การส่งออกสินค้าเป็นแหล่งรายรับที่สำคัญ นับได้ประมาณ 86% ของทั้งหมดในช่วง 1950–1964 โดยสินเชื่อของโซเวียตนับได้ประมาณ 9% สำหรับเงินที่ส่งมา จากชาวจีนโพ้นทะเล นับได้ว่ามีส่วนช่วยเหลือฐานะดุลการเงินของจีนอย่างมากเช่นกัน รัฐบาล

ตาราง 5 คุณภาพการชำระเงินระหว่างประเทศของจีนสำหรับช่วง 1950–1964

	จำนวน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	% ของการกระจาย
1. รายจ่ายทั้งหมด	25,480	100.0
1. การนำเข้าสินค้า, f.o.b.	20,326	79.7
2. ค่าระหว่างประเทศกันภัย	1,135	4.5
3. เงินเดือนผู้เชี่ยวชาญโซเวียต	100	0.4
4. ค่าใช้จ่ายของนักเรียนในโซเวียต	70	0.3
5. ค่าใช้จ่ายของชาวจีนในต่างประเทศ	150	0.6
6. การจ่ายคืนหนี้สินแก่โซเวียต	2,244	8.8
7. ความช่วยเหลือด้านประเทศ	1,455	5.7
2. รายรับทั้งหมด	25,981	100.0
1. การส่งออกสินค้า, f.o.b.	22,406	86.3
2. ค่าใช้จ่ายของต่างประเทศในจีน	90	0.4
3. เงินที่ส่งมาจากการโพ้นทะเล	1,050	4.0
4. รายรับจากอาหารแบ่งปัน	141	0.5
5. สินเชื่อจากโซเวียต	2,294	8.8
3. ตุล	501	—

ที่มา : Chen and Galenson, 1969, p. 210.

ตาราง ๘ ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศรายปีของจีน, 1950—1964

(พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)

ปี	รายจ่าย	รายรับ	ดุล
1950	915	883	-32
1951	1,115	1,277	162
1952	1,058	1,574	516
1953	1,263	1,351	88
1954	1,568	1,647	79
1955	1,763	2,204	441
1956	1,913	1,820	-93
1957	1,917	1,740	-177
1958	2,336	2,048	-288
1959	2,520	2,330	-190
1960	2,352	2,097	-255
1961	1,732	1,685	-47
1962	1,429	1,642	213
1963	1,613	1,659	46
1964	1,985	2,023	38

ที่มา : Chen and Galenson, 1969, p. 211.

พยายามที่จะส่งเสริมสิ่งเหล่านี้โดยการเสนอเงื่อนไขที่ให้ประโยชน์หรือได้เปรียบเป็นพิเศษ ทั้งในเรื่องอัตราดอกเบี้ยและความมั่นคงสำหรับการลงทุนของเงินทุนดังกล่าวในจีนแผ่นดินใหญ่ ธนาคารได้ก่อตั้งบริษัทการลงทุนของชาวจีนโพ้นทะเล (Oversea Chinese Investment Company) ซึ่งจ่ายดอกเบี้ย 8% แก่เงินทุนที่ลงทุนโดยชาวจีนโพ้นทะเล และได้อำนาจทุนดังกล่าวสร้างโรงงานอุตสาหกรรม (โรงงานทำน้ำตาล โรงงานพืชบัน้ำมัน โรงงานยางสน เป็นต้น) ส่วนใหญ่ในมณฑลฟูเกียง ซึ่งเป็นบ้านเกิดของชาวจีนโพ้นทะเลจำนวนมาก [Hughes and Luard, 1975, p. 131.] นอกจากนี้ การลงทุนส่วนใหญ่ยังได้ลงทุนในสหกรณ์และวิสาหกิจร่วมรัฐ—เอกชน เจ้าหน้าที่ได้สร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนโพ้นทะเลว่าการลงทุนของพวกเขารึ่งไม่เหมือนกับการลงทุนของนักลงทุนในจีน จะไม่ถูกกระทบโดยการทำให้เป็นสังคมนิยม และการส่งเงินได้ๆ กลับไปยังครอบครัวของพวกเข้าได้รับการปกป้อง และอาจถูกใช้ “ไม่เพื่อการลงทุนก็เพื่อการทำมาหากินส่วนตัว” นอกจากนี้จีนยังได้มำชีงเงินตราด้วยประเทศก้อนใหญ่ อันเป็นผลมาจากการทำการค้ากับส่องคง

และมาเกิดด้วย

การเปลี่ยนแปลงในฐานะการเงินของจีนอาจดูได้จากตาราง ๖ ซึ่งแสดงดุลการชำระเงินระหว่างประเทศเป็นรายปีในช่วง 1950–1964 มีปัจจัยหลายประการที่มีส่วนช่วยให้ดุลการชำระเงินดีขึ้นซึ่งได้เกิดขึ้นในช่วง 1951–1955 การผลิตภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วได้เพิ่มผลิตภัณฑ์ในการส่งออก การควบคุมเศรษฐกิจจากส่วนกลางอย่างเข้มงวดและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการควบคุมเงินตราต่างประเทศและการค้า ทำให้รัฐบาลสามารถปล่อยผลผลิตภายในประเทศเพื่อการส่งออก และจัดสรรงบประมาณต่างประเทศที่ได้จากการส่งออกส่วนใหญ่ให้แก่การนำเข้าสินค้าทุน ในระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวฐานะการชำระเงินยังแข็งแกร่งขึ้นโดยอาศัยเงินที่ส่งมาจากพันธะแลและสินเชื้อระยะยาวของโซเวียต

การขาดดุลในบัญชีต่างประเทศได้เริ่มปรากฏในปี 1956 ส่วนใหญ่นี้เนื่องมาจากการสินเชื้อระยะยาวของโซเวียตได้ลดลง ในขณะเดียวกับที่จีนได้กำลังเพิ่มความช่วยเหลือต่างประเทศและการจ่ายคืนหนี้สินของตน ดุลการชำระเงินยังคงขาดดุลในปี 1958 และ 1959 เมื่อการก้าวกระโดดไปข้างหน้าได้กระตุ้นความต้องการนำเข้า การลดลงอย่างมากของสินค้าส่งออกการเกษตรในเวลาต่อมา ได้บีบบังคับให้จีนต้องใช้มาตรการรุนแรงในปี 1960–1962 เพื่อจำกัดขอบเขตการขาดดุลการชำระเงิน การซื้อหุ้นพืชได้เกิดขึ้นพร้อมกับการตัดตอนการนำเข้าสินค้าอื่น ๆ ทั้งหมด

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในปี 1963 และ 1964 ทำให้การขยายตัวของการส่งออกและนำเข้าเป็นไปได้บ้าง ถึงแม้ว่าการขาดดุลจะยังคงปรากฏอยู่ในบัญชีระหว่างประเทศ แต่ส่วนใหญ่นี้เนื่องมาจากการชำระหนี้คืน ถึงสิ้นปี 1964 จีนสามารถชำระหนี้สินที่เหลืออยู่เกือบทั้งหมดของตนให้แก่สหภาพโซเวียตและยูโรปตะวันออก อย่างไรก็ตาม หนี้สินที่มีต่อประเทศอื่น ๆ ได้เพิ่มขึ้นในปี 1963 และ 1964 เนื่องจากการใช้เงินจำนวนมากในรูปสินเชื้อยังคงอยู่ต่อไป เพื่อซื้อหุ้นพืชและสินค้าทุน [Chen and Galenson, 1969, p. 212.] สำรองเงินตราต่างประเทศและทองคำของจีนเมื่อสิ้นปี 1964 มีจำนวนทั้งหมดประมาณ 400 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เทียบกับสำรอง 645 ล้านเหรียญในปี 1957 เมื่อการค้าของจีนกับประเทศตะวันตกอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าอย่างมาก

หลังปี 1965 ประมาณการที่จริงจังของดุลการชำระเงินของจีนไม่ปรากฏ ทั้งการนำเข้าและการส่งออกยังคงขยายตัวในปี 1965 และ 1966 โดยที่การนำเข้าเพิ่มขึ้นเร็วกว่าการส่งออกเนื่องจากการชำระหนี้โซเวียตได้สำเร็จเรียบร้อย ผลที่ปรากฏคือการปรับปรุงฐานะการเงินของชาติยังคงอยู่ต่อไป แต่ฐานะการชำระเงินของจีนอาจไม่เป็นที่น่าพอใจในปี 1967 ข้อมูลการค้าที่ไม่สมบูรณ์ซึ่งให้เห็นว่าการลดลงอย่างมากในสินค้าออกของจีน อาจเกิดขึ้นเนื่อง

จากการผลิตภายในประเทศถูกกระบวนการระเบียบเรียบจากความยุ่งยากทางการเมือง

2. การจัดองค์กรการค้าต่างประเทศ

หน่วยงานการค้าต่างประเทศของจีนได้เปลี่ยนไปตามนโยบายภายใน ภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนในระยะแรกรัฐบาลยังไม่สามารถเข้าดำเนินการได้ รัฐบาลจึงยอมให้เอกชนดำเนินการค้ากับต่างประเทศต่อไป ต่อมามีรัฐบาลพร้อมที่จะดำเนินการได้ จึงได้โอนภาระการค้าต่างประเทศมาเป็นของรัฐ โดยขึ้นแท่นอยู่ในรูปวิสาหกิจร่วมรัฐ-เอกชน ภายหลังได้เปลี่ยนเป็นกิจการของรัฐแต่ผู้เดียว

2.1 แผนกที่รับผิดชอบการค้าต่างประเทศของรัฐบาล แผนกการค้าต่างประเทศของรัฐบาลปัจจุบันได้แก่ (1) คณะกรรมการการนำเข้าและส่งออกของรัฐ (2) กระทรวงการค้าต่างประเทศ (3) บรรษัทการนำเข้าและส่งออกพิเศษต่าง ๆ ของชาติภายในได้กระทรวงการค้าต่างประเทศ (4) สำนักงานการค้า ซึ่งตั้งอยู่ในต่างประเทศ (5) สำนักงานที่ปรึกษาทางการค้าและผู้แทนทางการค้า และ (6) บรรษัทต่าง ๆ ภายใต้กระทรวงต่าง ๆ และคณะกรรมการต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้ส่วนราชการของรัฐ ซึ่งได้อุทิศกิจหนدمหรือบางส่วนแก่ธุรกิจการนำเข้าและส่งออก นอกจากนี้ ก็ยังมีบรรษัทการค้าต่างประเทศทั่วไป และสำนักงานการค้าต่างประเทศในมณฑล เทศบาล มหานคร และภูมิภาคปักครองดอนเอง และสาขา สายย่อย หรือสำนักงานธุรกิจของบรรษัทการนำเข้าและส่งออกพิเศษ ณ ท่าเรือและท้องถิ่นอื่น ๆ

2.1.1 คณะกรรมการการนำเข้าและส่งออก (The Import and Export Commission) ซึ่งทำหน้าที่ในฐานะเป็น The Foreign Investment Commission ด้วยนั้น เป็นส่วนประกอบหนึ่งของส่วนราชการของรัฐ ภายใต้การนำของส่วนราชการของรัฐและในการประสานงานกับแผนกอื่น ๆ คณะกรรมการการนำเข้าและส่งออกนี้รับผิดชอบการบริหาร การประสานงานและการส่งเสริม กิจกรรมเศรษฐกิจต่างประเทศของแผนกต่าง ๆ มณฑล เทศบาลมหานครและภูมิภาคปักครอง ดอนเอง งานหลักก็คือการกำหนดหลักการ นโยบาย และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การร่างแผน ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน การตรวจสอบราตรีแลกการใช้เงินกองทุนต่างประเทศ การนำเข้าเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและการขยายการส่งออก การตรวจสอบและการอนุมัติการจัดตั้งบริษัทร่วมจีน-ต่างชาติ และการตรวจสอบข้อตกลงทางเศรษฐกิจและการค้ากับรัฐบาลต่างประเทศ ก่อนการอนุมัติ โดยส่วนราชการของรัฐ

2.1.2 กระทรวงการค้าต่างประเทศ (The Ministry of Foreign Trade) จัดตั้งขึ้นในเดือนสิงหาคม 1952 กระทรวงนี้ได้แยกตัวออกจากกระทรวงการค้าเดิม และขึ้นตรงต่อส่วน

ของรัฐ โดยผ่านคณะกรรมการเศรษฐกิจของรัฐ (State Economic Commission) หน้าที่หลักสำคัญของกระทรวงการค้าต่างประเทศคือ การร่างแผนสำหรับการค้าต่างประเทศซึ่งภายหลังการอนุมัติของสภากองรัฐ แล้วก็มอบหมายให้หน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้การตรวจตราดูแลของตนปฏิบัติให้บรรลุผล ทำการศึกษาหลักการและนโยบายสำหรับการค้าต่างประเทศและการตรวจตราดูแลการนำไปใช้ ทำการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการค้าต่างประเทศซึ่งประกาศใช้เป็นกฎหมายได้หลังการอนุมัติของสภากองรัฐ ทำการตรวจสอบคุณภาพสินค้าเข้า—ออก การควบคุมปริมาณและราคา การแลกเปลี่ยนเงินตรา รวมทั้งการทำข้อตกลงทางการค้านามของรัฐบาลจีนกับรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ และการลงนามข้อตกลงหรือสนธิสัญญาขั้นต้นในฐานะที่ได้รับอำนาจจากสภากองรัฐ ทำการตรวจตราดูแลและการบริหารงานกิจกรรมการค้าต่างประเทศของประเทศโดยส่วนรวม และการบัญชางานบรรษัทการนำเข้าและส่งออกที่อยู่ใต้อำนาจของตน [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 413.]

กระทรวงการค้าต่างประเทศมีหน่วยงานต่าง ๆ แยกตามลักษณะหน้าที่และภูมิภาค หน่วยงานที่แยกตามลักษณะหน้าที่ มี 5 หน่วยงาน ทำหน้าที่เกี่ยวกับการนำเข้า การส่งออก การวางแผน บุคลากร และบัญชี รวมทั้งยังมีที่แยกตามลักษณะหน้าที่อีก 3 แห่ง ซึ่งมีสำนักงานสาขาประจำภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานควบคุมการค้าต่างประเทศ สำนักงานจัดเก็บภาษีศุลกากร และสำนักงานสำรวจและตรวจสอบสินค้าเข้าและสินค้าออก เนพะสำนักงานควบคุมการค้าต่างประเทศ มีสำนักงานสาขาระดับมณฑลซึ่งถือเป็นหน่วยงานขึ้นต่อคณะกรรมการประชาชนหรือรัฐบาลท้องถิ่นของแต่ละมณฑลในทางกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติสำนักงานเหล่านี้รับนโยบายดำเนินการจากกระทรวงการค้าต่างประเทศโดยตรง ส่วน หน่วยงานแยกตามภูมิภาค มี 5 แห่ง ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการค้ากับสหภาพโซเวียต ยุโรปตะวันออก ยุโรปตะวันตก เอเชียและแอฟริกา และละตินอเมริกา |วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2525, หน้า 187.]

2.1.3 บรรษัทการนำเข้าและการส่งออกแห่งชาติ (The National Import and Export Corporations) บรรษัทการค้าของรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบตามประเภทของสินค้า แต่ละบรรษัท มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงปักกิ่ง และมีสาขาอยู่ตามเมืองสำคัญ ๆ ทั่วประเทศ บรรษัทเหล่านี้รับผิดชอบในการส่งออกและสั่งซื้อตามแผนซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการเศรษฐกิจของรัฐ ปัจจุบันจีนมีบรรษัทการค้าของรัฐ 10 บรรษัท แต่ละบรรษัทรับผิดชอบการค้าโดยเฉลี่ยเป็นมูลค่าประมาณ 2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ บรรษัทการนำเข้าและส่งออกแห่งชาติทั้ง 10 บรรษัท ได้แก่ |วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2525, หน้า 189–190 และ Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 413–414.]

(1) The China National Cereals, Oils and Foodstuffs Import and Export Corporation รับผิดชอบในการนำเข้าและส่งออกธัญพืช น้ำมันพืช ผลไม้ ผัก ปลา เนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์นม น้ำตาล และอาหารสัตว์ มีสาขาอยู่ในประเทศไทย 18 แห่ง นับเป็นบริษัทที่มีปริมาณการค้ามากที่สุดในบรรดาบริษัททั้ง 10 แห่ง

(2) The China National Native Produce and Animal By-products Import and Export Corporation รับผิดชอบทำการค้าใบชา กาแฟ โกโก้ ยาสูบ ผลิตภัณฑ์ป่าไม้ เครื่องเทศ ขนสัตว์ หนังสัตว์ มีสาขาประมาณ 38 แห่งทั่วประเทศ

(3) The China National Textiles Import and Export Corporation (CHINATEX) ทำการค้าเกี่ยวกับเส้นใยเทียมและเส้นใยธรรมชาติ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย สิ่งทอ เสื้อผ้า และเสื้อผ้าถัก มีสาขา 10 แห่งอยู่ในเมืองสำคัญ ๆ

(4) The China National Light Industrial Products Import and Export Corporation (INDUSTRY) มีหน้าที่นำเข้าและส่งออกกระดาษ ของเล่นเด็ก เครื่องกีฬา เครื่องปั้นดินเผา เครื่องไฟฟ้า วิทยุและโทรทัศน์ เฟอร์นิเจอร์ มีสาขาอย่างน้อย 13 แห่งในประเทศไทย

(5) The China National Arts and Crafts Import and Export Corporation (ARTCHINA) ทำการค้าเกี่ยวกับเครื่องปั้นและเครื่องเคลือบ เครื่องแกะสลัก ภาพวัด ไช่ müg อัญมณี โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุทุกชนิด มีสาขาในประเทศไทย 18 แห่ง

(6) The China National Chemicals Import and Export Corporation (SINO-CHEM) มีหน้าที่นำเข้าและส่งออกยาง ส้อยาง และผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ปุ๋ย ยาเวชภัณฑ์ เครื่องมือแพทย์ สีทาบ้าน หมึกพิมพ์ต่าง ๆ มีสาขาในประเทศไทย 9 แห่ง

(7) The China National Metals and Minerals Import and Export Corporation (MIN-METALS) ทำการค้าประเภทผลิตภัณฑ์เหล็ก แร่ต่าง ๆ ถ่านหิน ซีเมนต์ มีสาขาในประเทศไทย 13 แห่ง

(8) The China National Machinery Import and Export Corporation (MACHIMPEX) ทำการค้าประเภทเครื่องจักรในโรงงานกลุ่มแร่ โรงงานเคมีภัณฑ์ เครื่องมือสำรวจ แหล่งแร่ เครื่องมือการขনส่ง การก่อสร้าง การเกษตร โทรคมนาคม และอะไหล่ มีสาขา 9 แห่ง ในประเทศไทย

(9) The China National Instruments Import and Export Corporation รับผิดชอบในเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ มีสาขาในประเทศไทย 8 แห่ง

(10) The China National Technical Import and Export Corporation รับผิดชอบในการนำเข้าโรงงานสำเร็จรูปและซื้อเทคโนโลยีสมัยใหม่ และทำการส่งออกโรงงานสำเร็จรูปตามโครงการร่วมมือทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีระดับรัฐบาล

บรรษัทพิเศษอื่น ๆ ภายใต้กระทรวงการค้าต่างประเทศ ได้แก่ The China National Foreign Trade Transportation Corporation ให้บริการด้านการขนส่งสำหรับการค้าต่างประเทศ มีสาขาภายในประเทศ 28 แห่ง นอกจากนี้ยังมี The China National Chartering Corporation; The China National Commodities Packaging Corporation; The China Export Bases Development Corporation และ The China Trade Consultants and Technical Service Corporation

โดยทั่วไปบรรษัทเหล่านี้จะมีสาขาในห้อง Kong และมาเก๊าบรรษัทละ 2 สาขาสำหรับสาขาชื่อ Nam Kwong Trading Co. นั้น ทำหน้าที่เป็นตัวแทนการค้าของแทนทุกบรรษัทที่กล่าวมาข้างต้น

บรรษัทต่าง ๆ ทั้งหมดนี้เป็นวิสาหกิจทางเศรษฐกิจที่เป็นอิสระ มีหน้าที่รับผิดชอบด้วยสำหรับกิจกรรมธุรกิจของตน และเดลี่บรรษัทมีอำนาจที่จะจัดการงานที่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางธุรกิจของตน นอกจากนี้จากการจัดการส่งออกและนำเข้าสินค้าในปริมาณมากและสำคัญแล้ว บรรษัทแห่งชาติเหล่านี้มีภารกิจในการร่วงแผนการทำงานในสายธุรกิจตามลำดับของตน ตามการซื้อนำของกระทรวงการค้าต่างประเทศ และในรูปของความจำเป็นที่แท้จริงและความเป็นไปได้ซึ่งต้องเสนอต่อกระทรวงเพื่ออนุมัติก่อนการนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังจัดการซื้อขายภายใต้ข้อตกลงการค้าระหว่างรัฐบาล ระหว่างจีนและประเทศไทยต่าง ๆ ให้การซื้อนำหรือซื้อขายในกิจกรรมทางธุรกิจแก่สาขาของตนในเมืองท่าและห้องกินอื่น ๆ และตุลาให้สาขาเหล่านั้นทำการปรับปรุงการจัดการของตน และปฏิบัติภาระหน้าที่ตามแผนให้สำเร็จทันเวลา ปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งรวบรวมการส่งออกสินค้าซึ่งถูกจัดการโดยสาขาต่าง ๆ ที่เมืองท่าหรือห้องกินอื่น ๆ และการส่งออกสินค้าซึ่งจำต้องถูกประรูป ผลิตหรือทำขึ้นเอง เป็นชุดสำเร็จรูปผ่านความร่วมมือในบรรดาแม่กลอง เทคบາลมหานคร และภูมิภาคปักกอกองตนเองต่าง ๆ ประสานการซื้อขายในสินค้าส่งออกในบรรดาเมืองท่าและสาขาห้องกินอื่น ๆ กับธุรกิจต่างชาติ ดิตตามสถานการณ์ด้านอุปทานและอุปสงค์ในตลาดโลกอย่างใกล้ชิดในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้านำเข้าและส่งออกที่สำคัญ และตุลาให้สาขาของตนมีความรอบรู้อย่างตี

นอกจากนี้บรรษัทการค้าต่างประเทศ ยังได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงอื่น ๆ และคณะกรรมการธิการต่าง ๆ ภายใต้ส่วนของรัฐ บางบรรษัทเหล่านี้ทำธุระทั้งหมดในการค้าต่างประเทศและบางส่วนในธุรกิจอื่น ๆ ด้วย เช่นเดียวกัน บรรษัทเหล่านี้เป็นวิสาหกิจทาง

เศรษฐกิจที่เป็นอิสระและเป็นหน่วยที่ประกอบด้วยหลายหน่วยที่เป็นอิสระ ซึ่งได้รับอำนาจในการจัดการงานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของตนด้วย บางบรรษัทมีสาขาและบางบรรษัทไม่มี ปัจจุบันมีบรรษัทเหล่านี้ 23 บรรษัท [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 415.]

2.1.4 สำนักงานการค้าต่างประเทศ (The Foreign Trade Bureaus) และบรรษัทการค้าต่างประเทศทั่วไป (General Foreign Trade Corporations) ของนณาทลเทศบาลมหานคร และภูมิภาคปักษ์ขวาของต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบของรัฐบาลประชาชนส่วนท้องถิ่น ทั้งหมดนี้อยู่ภายใต้การนำร่วมของรัฐบาลประชาชนส่วนท้องถิ่นเหล่านี้กับของกระทรวงการค้าต่างประเทศ งานหลักก็คือ (1) ให้การชี้แนะแก้วิสาหกิจการค้าต่างประเทศในท้องถิ่นของตน และดูแลให้วิสาหกิจเหล่านี้ยึดมั่นอยู่กับนโยบายและกฤษฎีกาของรัฐ (2) ทำการพิจารณา รวบรวม และเสนอแผนการต่าง ๆ ของวิสาหกิจการค้าต่างประเทศในท้องถิ่นของตนต่อระดับที่สูงกว่า และตรวจสอบราคุณภาพและการปฏิบัติแผนเหล่านี้ (3) ทำการจัดองค์กรวิสาหกิจการค้าต่างประเทศในท้องถิ่นของตนในการสำรวจตลาดต่างประเทศ ทำการเชื่อมศักยภาพของสินค้าท้องถิ่นเพื่อการส่งออกให้ความช่วยเหลือแก่การผลิตสินค้าส่งออกของท้องถิ่น และทำการจัดตั้งศูนย์การผลิตสินค้าดังกล่าว และ (4) ออกใบอนุญาตส่งออกสำหรับสินค้าของท้องถิ่นโดยได้รับอำนาจจากกระทรวงการค้าต่างประเทศ และจัดการในเรื่องการขนส่งสินค้าส่งออกของท้องถิ่น

บรรษัทการค้าต่างประเทศทั่วไป ได้ถูกจัดตั้งขึ้นในเชียงไฮ้ เทียนสิน และปักกิ่ง บรรษัทเหล่านี้รับผิดชอบธุรกิจการนำเข้าและส่งออกทั้งหมดในท้องถิ่นของตน รวมทั้งธุรกิจการขนส่งการค้าต่างประเทศ การเช่าเรือ การบรรจุหีบห่อ และการโฆษณา [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 416.]

2.1.5 สำนักงานที่ปรึกษาทางการค้าในต่างประเทศ (The commercial counsellors' offices abroad) ผูกติดอยู่กับสถานทูตจีนในประเทศต่าง ๆ จัดเป็นสำนักงานตัวแทนของกระทรวงการค้าต่างประเทศของจีน สำนักงานตัวแทนของบรรษัทการนำเข้าและส่งออกของจีน รับผิดชอบทำงานเกี่ยวกับการติดต่อ ซึ่งเกี่ยวโยงกับการนำเข้าและส่งออกในนามของบรรษัทแต่ละบริษัทของพวากษา

2.2 องค์กรการค้าต่างประเทศที่ไม่ใช่ของทางการ การค้าต่างประเทศของจีนนอกจากอยู่ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงการค้าต่างประเทศและบรรษัทที่ดังขึ้นโดยเฉพาะ และสาขางานของบรรษัทที่ประจำอยู่ในแต่ละท้องถิ่นแล้ว ยังมีองค์กรการค้าต่างประเทศที่ไม่ใช่ของทางการเรียกว่า สถาบันเสริมการค้าระหว่างประเทศ (the China Council for the Promotion of International Trade หรือ CCPIT) ตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมด้านการค้าที่ไม่ได้เป็นของรัฐ

อีกด้วย สำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงปักกิ่งและมีสาขาในทุกเมืองที่สำคัญในประเทศ CCPIT ถูกจัดตั้งขึ้นในปี 1952 ทำหน้าที่อย่างเดียวกับสภาหอการค้า เป็นศูนย์กลางการติดต่อระหว่างหน่วยงานการค้าต่าง ๆ ภายในประเทศกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อกับหน่วยงานการค้าเอกชนในต่างประเทศ ซึ่งไม่สะดวกในการติดต่อโดยตรงกับหน่วยงานของรัฐบาล

ในขณะที่มีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับแผนกเศรษฐกิจ เทคนิคและการค้าของจีน CCPIT ยังคงมีการติดต่อทางธุรกิจกับหน่วยงานการค้าเกือบ 100 แห่ง รวมทั้งองค์กรเศรษฐกิจและการค้าต่าง ๆ และบริษัทและวิสาหกิจจำนวนมากในต่างประเทศ งานหลักสำคัญคือการส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการค้าต่างประเทศในทุกรูปแบบในแนวเดียวกับหลักการและนโยบายการค้าต่างประเทศของรัฐบาลจีน ส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันและมิตรภาพระหว่างจีนกับวงสมาคมเศรษฐกิจและการค้าของประเทศต่าง ๆ และทำการพัฒนาความเกี่ยวโยงทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างจีนกับประเทศต่าง ๆ

สภាស่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมีหน้าที่ในการเจรจาติดต่อการลงนามในสัญญาการค้ากับเอกชนในต่างประเทศ การให้ข่าวสารข้อมูลทางการค้า การเชื่อมโยงและต้อนรับผู้แทนทางการค้า นักอุดสาหกรรม นักธุรกิจและนักเศรษฐศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ ที่ไปเยือนจีน การเลือกผู้แทนทางเศรษฐกิจและการค้าและกลุ่มตรวจสอบของจีนไปเยือนต่างประเทศ การเข้าไปมีส่วนในการประชุมเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างไม่เป็นทางการ การจัดการแสดงนิทรรศการทางเศรษฐกิจและการค้าของจีนในต่างประเทศและการมีส่วนร่วมในงานแสดงสินค้านานาชาติ การเชื่อมโยงให้จดจำการแสดงนิทรรศการทางเศรษฐกิจ การค้า หรือทางเทคนิคของต่างประเทศในจีน การจัดการแลกเปลี่ยนทางเทคนิคทุกรูปแบบระหว่างธุรกิจต่างชาติกับผู้จ้างชาวจีน หรือระหว่างกลุ่มเศรษฐกิจและการค้าของต่างชาติกับนักวิทยาศาสตร์และนักเทคนิคชาวจีน

นอกจากนี้ CCPIT ยังทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและตัดสินกรณีพิพาททางการค้ากับเอกชนในต่างประเทศ โดยมีคณะกรรมการอีก 2 ชุดคือ คณะกรรมการธิการอนุญาโตตุลาการเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ (a Foreign Economic and Trade Arbitration Commission) ซึ่งตั้งขึ้นในปี 1956 และคณะกรรมการธิการอนุญาโตตุลาการเดินเรือ (Maritime Arbitration Commission) ในข้อตกลงการค้ากับต่างประเทศ จีนมักจะขอเป็นฝ่ายไกล่เกลี่ย แต่ในทางปฏิบัติเมื่อเกิดการทำผิดสัญญา จีนมักนิยมการเจรจาไกล่เกลี่ยแบบไม่เป็นทางการ [วันรักษา มิถุนายน 2525, หน้า 187.] นอกจากนี้ Trade Mark Registration Agency ของสภាស่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ อาจขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในจีนในนามของธุรกิจต่างชาติ และขอจดทะเบียนเครื่อง

หมายการค้าในต่างประเทศในนามของบรรษัทการนำเข้าและส่งออกของจีน CCPIT ยังมี a Department of Average Adjustment เป็นแผนกซึ่งเข้าทำการปรับจำนวนเฉลี่ยโดยทั่วไปและโดยเฉพาะ รวมทั้ง Legal Counsel Office ของ CCPIT ก็ทำหน้าที่เป็นดัวแทนตามกฎหมาย หรือให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่ลูกค้าชาวจีนและต่างชาติในกรณีของงานทางเศรษฐกิจและการค้าและของงานการเดินเรือ และในกรณีของการตัดสินโดยอนุญาโตตุลาการ ทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องกับชาวต่างชาติ [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 417.]

3. ระบบภาษีศุลกากร

สาธารณรัฐประชาชนจีนได้จัดตั้งศุลกาสถานหรือโรงภาษี ณ เมืองท่าที่เข้ามาสู่ประเทศไทย การเดินทางผ่านแดน สถานีชายแดน สถานีรถไฟฟะห่วงประเทศไทยที่สำคัญ ท่าอากาศยานนานาชาติ สำนักงานแลกเปลี่ยนถุงไปรษณีย์นานาชาติ และที่อื่น ๆ ซึ่งได้รับอำนาจให้เป็นทางผ่านเข้าหรือผ่านออกไปของบุคคลหรือสินค้า

ปัจจุบันมีศุลกาสถาน 93 แห่งในจีน The Customs General Administration of the PRC เป็นแผนกที่ขึ้นอยู่กับสภากองรัฐ มีหน้าที่ควบคุมภาษีศุลกากรและบุคลากรและการปฏิบัติงานทั้งหมด มีสำนักงานสาขาที่กว้างโจา ในมณฑลกว้างตุ้ง เพื่อตรวจสอบและดำเนินการในมณฑลนั้น

The Customs General Administration ตรวจสอบราคุณและควบคุมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย และกฤษฎีกากieg ที่เกี่ยวกับการค้าต่างประเทศ และการนำเข้าและส่งออกสินค้าและวัสดุต่าง ๆ โดยการทำหน้าที่ เช่นนี้ศุลกากรจีนจึงช่วยป้องกันการแทรกซึมทางเศรษฐกิจและการเมืองของต่างชาติ ปกป้องการพัฒนาสังคมนิยมของประเทศไทยและส่งเสริมการค้าต่างประเทศของจีนและการทำสัญญามิตรภาพกับชาติอื่น ๆ

ตามข้อบังคับ “Provisional Customs Law of the PRC” ศุลกากรมีหน้าที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- (1) การตรวจสอบราคุณและควบคุมสินค้าที่บรรทุกเรือ และผู้ขนส่ง
- (2) การตรวจสอบราคุณและควบคุมที่บหอด dein ทางของผู้ที่เข้ามาและออกไป และพัสดุไปรษณีย์ส่วนบุคคล
- (3) การห้ามลักษณะนำเข้าโดยไม่เสียภาษี
- (4) การจัดเก็บภาษีศุลกากร

การจัดเก็บภาษีศุลกากร : PRC ใช้นโยบายภาษีศุลกากรแบบปกป้อง สินค้านำเข้าและส่งออกทั้งหมด จำต้องเสียภาษีศุลกากรซึ่งถูกจัดเก็บโดยศุลกากรของประเทศไทยตาม

“The Import and Export Duties of the PRC” สำหรับการเก็บภาษีศุลกากรนั้น ใช้วิธีการประเมินอย่างเดียวกับที่นิยมใช้กันทั่วไป คือ ภาษีสินค้าเข้าประจำราคากลาง c.i.f. ส่วนภาษีสินค้าออกประเมินจากราคากลาง f.o.b. ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายดังกล่าว สินค้านำเข้าและส่งออกถูกแบ่งออกเป็น 17 ประเภท ประกอบด้วยทั้งหมด 1,726 รายการ บนฐานของคุณสมบัติ ตามธรรมชาติ ส่วนประกอบและประโยชน์ของมัน อัตราที่แตกต่างกันถูกประยุกต์ใช้กับสินค้านำเข้าที่ต่างกันบนฐานของความเป็นประโยชน์ของมันต่อจีน และความแตกต่างระหว่างต้นทุนการผลิตของสินค้านั้นในประเทศและต่างประเทศ |Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 422 – 423.|

สินค้าเข้า 65 รายการได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากร รายการเหล่านี้รวมถึงข้าวเจ้า ข้าวฟ่าง ข้าวสาลี ถั่ว น้ำมันที่รับประทานได้ เมล็ดพันธุ์ ผ้ายาที่แสดงผลจำเพาะ หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สินแร่ต่างๆ ทองคำ โลหะเงิน ทองคำขาว และเครื่องมือเกี่ยวกับการตู้ดาวและเตินเรือ อัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าเข้าแต่ละชนิดมี 2 แบบใช้ควบคู่กัน แบบหนึ่งคืออัตราภาษีขั้นต่ำ อีกแบบหนึ่งคืออัตราภาษีธรรมด้า สำหรับอัตราภาษีขั้นต่ำใช้สำหรับสินค้าเข้าจากประเทศที่มีข้อตกลงทางการค้าโดยตรงกับจีน ส่วนอัตราธรรมด้าใช้กับสินค้าเข้าอื่น ๆ

อัตราภาษีต่ำ มีอัตราต่ำระหว่าง 5%–20% จัดเก็บจากสินค้านำเข้าที่จีนต้องการ อาทิ เช่น ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง น้ำมันดิบ ยาง ไม้ท่อน เยื่อกระดาษ ผลิตภัณฑ์เหล็กกล้าพิเศษ เครื่องจักรอุตสาหกรรม เครื่องจักรการเกษตร เครื่องบิน รถบรรทุก และยานพาหนะขนส่งอื่น ๆ และอัตราภาษี 25%–40% จัดเก็บจากน้ำตาล ยาทั่วไป วัสดุที่ใช้เป็นสีสำหรับย้อม น้ำมันซักเจา ซีเมนต์ แร่ไยหิน น้ำมันเบนซิน เส้นด้ายฝ้าย ปานปอ เครื่องพิมพ์ดีด และคอมพิวเตอร์ ส่วนภาษีอัตราต่ำสำหรับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นสินค้าที่ผลิตได้จำนวนมากในประเทศไทย หรือสิ่งต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นสำหรับเศรษฐกิจหรือชีวิตของประชาชน อยู่ระหว่าง 50%–100% ซึ่งเหล่านี้รวมถึงผลไม้สด หนังตัว weasel นาฬิกา ผ้าฝ้าย เครื่องใช้ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์พลาสติก |Hu Gengkang and Others, 1984, p. 423.|

ภาษีสำหรับสินค้าฟูมเฟือย อาทิ บุหรี่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ sea cucumber และเครื่องสำอาง เก็บในอัตรา 120%–200% นอกจากนี้ The “Rules of the PRC Governing the Levying of Import Duties on Articles of Passengers’ Baggage and Personal Postal Parcels” กำหนดภาษีศุลกากร 13 พากใน 5 อัตราคือ 20% 50% 100% 150% และ 200% หนังสือ พิล์มและสไลด์สำหรับใช้เพื่อการศึกษา ทองคำและเงิน รวมทั้งวัสดุที่ทำจากโลหะดังกล่าว ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากร

ตาราง 7 อัตราภาษีศุลกากรสำหรับรายการที่นำเข้ามาโดยผู้โดยสารที่เดินทางเข้ามา

อัตรา	รายการที่ต้องเสียภาษี
20%	ขัญพิช เครื่องมือแพทย์ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
50%	ยาต่าง ๆ เครื่องเทศ เครื่องใช้ในบ้าน เครื่องบันทึกเสียง เครื่องรับโทรศัพท์ เครื่องมือในการเล่นกีฬา เครื่องดนตรี เครื่องมือต่าง ๆ
100%	อาหาร เนื้อกวาง (pilose antlers) โสมจีน ผ้าฝ้าย ลินิน ผ้าและเสื้อผ้าลินิน วิทยุ หีบเสียง รถจักรยานและยานพาหนะอื่น ๆ ผ้าและเสื้อผ้าขนสัตว์ ใหมและไยสังเคราะห์ กล่องถ่ายรูป เครื่องมือเกี่ยวกับการถ่ายรูป เครื่องบันทึกภาพ เป็นต้น
200%	บุหรี่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ นาฬิกา เครื่องสำอาง รังนกที่บริโภคได้ ครีบปลาฉลาม เป็นต้น

ที่มา : Hu Gengkang and Others, 1984, p. 424.

ภาษีศุลกากรตามราคาจัดเก็บจากการรายการที่นำเข้ามาดังตารางข้างต้นนี้ บนฐานของต้นทุน ค่าประภัณฑ์ และค่าระหว่างบรรทุกคือ c.i.f. ถ้าไม่สามารถสอบถูกต้องได้ตามราคา c.i.f. ศุลกากรจะกำหนดตามราคากายในประเทศไทย เรื่องที่เข้ามายังเมืองท่าจีนหรือออกไปถูกจัดเก็บค่าระหว่างเรือโดยศุลกสถานตามข้อบังคับของรัฐ

สำหรับสินค้าออกส่วนมากไม่ต้องเสียภาษี ยกเว้น 96 รายการ อาทิ เช่น ถั่วลิสง (15%) สะระแหน่และน้ำมันสะระแหน่ (55%) และขันสูกร (30%) เป็นต้น

4. ระบบการจัดการสำหรับการค้าต่างประเทศของจีน

4.1 การก่อตั้งระบบ บรรษัทการค้าต่างประเทศที่รัฐดำเนินการได้ถูกจัดตั้งขึ้นทันทีภายหลังการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชน ในขณะเดียวกันนโยบายที่ถูกนำมาใช้ก็คือการใช้ประโยชน์ การจำกัดและการเปลี่ยนรูปวิสาหกิจการค้าต่างประเทศที่นายทุนเอกชนเป็นเจ้าของ ด้วยเหตุนี้โครงสร้างการจัดการที่ถูกควบคุมโดยรัฐโดยมีบรรษัทการค้าต่างประเทศของรัฐบาลเป็นแกนได้ค่อย ๆ เป็นรูปเป็นร่างขึ้น เนื่องจากปริมาณการค้าต่างประเทศไม่มากนัก การค้าภายในและการค้าต่างประเทศทั้งหมดจึงถูกดำเนินการภายใต้การนำที่เป็นหนึ่งเดียวของกระทรวงการค้า

ในปี 1952 ด้วยการพื้นฟูเศรษฐกิจของชาติและการเพิ่มขึ้นในการค้าต่างประเทศ กระทรวงการค้าต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงได้ถูกดึงขึ้นอย่างเป็นทางการ สินค้าได้ถูกจัดออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ถูกจัดการแยกกันไปโดยบรรษัทการนำเข้าและส่งออกพิเศษ

ในปี 1956 เมื่อการแปลงรูปเป็นสังคมนิยมของการเป็นเจ้าของบ้านจัดการผลิตสำเร็จโดยพื้นฐาน การค้าต่างประเทศก็ถูกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐแต่เพียงผู้เดียว และกระทรวงการค้าต่างประเทศได้รับอำนาจในการเป็นผู้นำเพียงผู้เดียวและมีอำนาจในการจัดการเกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออก กิจกรรมการค้าทั้งหมดขณะนี้ถูกดำเนินการโดยบรรษัทการนำเข้าและส่งออกพิเศษที่เป็นของรัฐ ซึ่งอยู่ภายใต้กระทรวงการค้าต่างประเทศ ยกเว้นการปรับเปลี่ยนเล็กน้อยที่จำเป็นต้องถูกกระทำโดยการกำหนดภารกิจที่ต่างออกไปในช่วงเวลาบางช่วงแล้ว โครงสร้างการจัดองค์การและระบบการจัดการนี้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเลยจากช่วง 1956–1978

4.2 การปฏิรูปโครงสร้างระบบการค้าต่างประเทศ

ตลอดช่วง 30 ปีที่ผ่านมาโครงสร้างของระบบการค้าต่างประเทศซึ่งได้ถูกกำหนดขึ้นภายหลังการปลดปล่อยปี 1949 ได้มีบทบาทสำคัญในการคงไว้ซึ่งอิสรภาพทางเศรษฐกิจของจีน ขั้นตอนเบ็ดเตล็ดของวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในโลกทุนนิยม ปรับปรุงการวางแผนเศรษฐกิจของประเทศไทยและการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ช่วยเอื้ออำนวยการแปลงรูปเป็นสังคมนิยมของอุตสาหกรรมและการค้าเอกชน และส่งเสริมการพัฒนาสังคมนิยม และการค้าต่างประเทศของจีน แต่อย่างไรก็ตามสถานการณ์ก็ได้เปลี่ยนแปลงไป ความก้าวหน้าของเศรษฐกิจและการค้าต่างประเทศได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ดังนั้นระบบนโยบาย และเครื่องมือที่มีอยู่เพื่อดำเนินการค้า จึงไม่สามารถจัดการหรือรับมือกับสถานการณ์ใหม่ ซึ่งโครงสร้างได้เริ่มแสดงให้เห็นถึงการถอยกลับ อาทิ การควบคุมจากส่วนกลางที่มากเกินไปของธุรกิจ การนำเข้าและส่งออก การประสานงานที่ไม่เพียงพอระหว่างอุตสาหกรรมและการค้า และระหว่างการผลิตและการตลาด ระดับของการท้าวซูชีธุรกิจที่ไม่สมบูรณ์และการละเลยผลทางเศรษฐกิจ

ขณะนี้จีนเข้าสู่ชั้นตอนใหม่ของการพัฒนา โดยมีการพัฒนาให้ทันสมัยเป็นงานหลักสำคัญ การค้าต่างประเทศจำต้องก้าวหน้าเร็วกว่าที่เคยเป็นมา ปัญหาดังกล่าวข้างต้นเรียกร้องการหาข้อสรุปโดยฉบับลับ ดังนั้นการปฏิรูปโครงสร้างระบบการค้าต่างประเทศซึ่งเป็นรูปแบบที่สำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปโครงสร้างส่วนรวมของการจัดการทางด้านเศรษฐกิจ ได้เริ่มขึ้นในปี 1979 และยังดำเนินต่อไปจนกระทั่งปี 1981 หลักการซึ่งนำ過來การปฏิรูปนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเอกสาระการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางและการควบคุมที่เข้มงวดมากเกินไป ซึ่งได้กำจัดความเป็นอิสระและความคิดริเริ่มของท้องถิ่นและวิสาหกิจ ข้อบกพร่องดังกล่าว才ได้ขัดขวางความคิดริเริ่มของพวากษา และนำไปสู่การตลาดเคลื่อนระหว่างการผลิตและการตลาด

ทำให้การผลิต อุปทานและการตลาดได้ถูกแยกจากกันและกันเป็นเวลานาน รวมทั้งการทำบัญชีทางเศรษฐกิจและการทำกำไรได้ถูกละเอียด การปฏิรูปจะช่วยทำให้ข้อบกพร่องเหล่านี้ถูกดอง รวมทั้งจะช่วยเพิ่มที่มาของสินค้าเพื่อการส่งออก เพิ่มคุณภาพของสินค้า ขยายประเภทของสินค้า ให้มากขึ้น และช่วยปรับปรุงวิธีการจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อนำความคิดริเริ่มของทุกฝ่ายเข้ามาในบทบาทอย่างเดิมที่และเพื่อขยายการค้าต่างประเทศ ในขณะเดียวกันเป็นสิ่งจำเป็น ที่จะต้องคงไว้ซึ่งศักยภาพที่เหมาะสมของการเป็นผู้นำแต่เพียงผู้เดียว เพื่อที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพในนโยบาย การวางแผนในการค้าต่างประเทศ ภายใต้การซื้อน้ำที่เป็นหนึ่งเดียว จัดการและการทำบัญชีธุรกิจถูกดำเนินการ ณ ระดับต่าง ๆ และแต่ละระดับก็รับผิดชอบต่อผล ได้และผลเสียของตนเอง สิ่งเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นว่าการทำการปฏิรูปเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และ ส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จ แม้กระนั้นก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคบางประการก็เกิดขึ้น ซึ่ง ก็ต้องทำการพิจารณาแก้ต่อไป

คณะกรรมการประจำของสมัชชาประชาชนแห่งชาติได้ตัดสินใจในวันที่ 30 กรกฎาคม 1979 ในการจัดตั้ง an Import and Export Commission และ a Foreign Investment Commission วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความสมดุลของเงินตราต่างประเทศในการนำเข้าและส่งออก เพื่อทำให้ โครงการนำเข้าเทคโนโลยีใหม่มั่นคง และเพื่อควบคุมการลงทุนของต่างชาติ [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 410.]

นอกจากนี้มาตรการต่าง ๆ ต่อไปนี้ได้ถูกนำมาใช้เพื่อปฏิรูปโครงสร้างระบบการค้าต่างประเทศ [Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 410–412.]

(1) บรรษัทนำเข้าและส่งออกของชาติ “ได้กระจายอำนาจหน้าที่ของตอนออกไป นั้นคือได้ส่งมอบอำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่ของตนให้แก่เมืองหลวง ภูมิภาคปักกอร์องตอนของ มหานคร ยกเว้นรายการสินค้าเพียง 2–3 รายการ ธุรกิจส่งออกผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่ผลิตภายใน ห้องคิ่นในเมืองหลวงว่างตุ้งและฟูเจี้ยน ขณะนี้ถูกจัดการส่วนใหญ่โดยบรรษัทของเมืองหลวง บรรษัทการค้าต่างประเทศถูกจัดตั้งขึ้นในปักกิ่ง เทียนสิน และเซี่ยงไฮ้ บรรษัทเหล่านี้ได้รับอำนาจ สำหรับการดำเนินการค้าต่างประเทศ ภูมิภาคและภูมิภาคปักกอร์องตอนของอื่น ๆ ได้ขยายการ ดำเนินการค้าต่างประเทศของตน และทำการซื้อขายโดยตรงกับธุรกิจต่างชาติ

(2) สินค้าส่งออกบางอย่างซึ่งเดิมถูกจัดการโดยบรรษัทต่าง ๆ ภายใต้กระทรวง การค้าต่างประเทศ ปัจจุบันกำลังถูกจัดการโดยบรรษัทการนำเข้าและส่งออก ซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ โดยแผนกต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการผลิต การกระทำดังนี้ยังได้ช่วยเปิดช่องทางการค้าต่างประเทศใหม่ ๆ ขึ้น

(3) รูปแบบต่าง ๆ ของการร่วมกันของวิสาหกิจอุตสาหกรรมและการค้าต่างประเทศ กำลังอยู่ในขั้นตอนของความพยายามดำเนินการอยู่ และวิสาหกิจการค้าต่างประเทศขันตดลองซึ่งอาศัยการร่วมกันของวิสาหกิจต่าง ๆ กำลังอยู่ในขั้นพัฒนา

(4) ในขณะที่การปฏิบัติและการบรรลุแผนของชาติสำหรับการค้าต่างประเทศกำลังดำเนินต่อเนื่องไปนั้น บรรษัทการนำเข้าและส่งออกต่าง ๆ ภายใต้กระบวนการค้าต่างประเทศก็กำลังขยายธุรกิจการซื้อขาย (Commission Business) และการจัดองค์การทำธุรกิจ การส่งออก-นำเข้าร่วมกันของพวากษา ที่ได้ก้ามที่เป็นไปได้ วิสาหกิจของผู้ผลิตได้รับอนุญาตให้เข้าไปมีส่วนในกิจกรรมการค้าต่างประเทศและการเจรจา กับธุรกิจต่างชาติ ตั้งนั้นผู้ผลิตก็สามารถทำสัญญาโดยตรงกับผู้ซื้อ และการผลิตก็สามารถประสานเข้ากันกับความต้องการของตลาด

(5) ระบบชี้ยอมให้ห้องถีนเก็บรักษาส่วนหนึ่งของรายรับเงินตราต่างประเทศ ไว้ได้ถูกนำมาใช้ ตั้งนั้นห้องถีนต่าง ๆ ก็สามารถนำเข้าสิ่งที่จำเป็นได้ ภาชีศุลกากรอัตราพิเศษ ถูกจัดหาให้สำหรับวัสดุที่ได้นำเข้าเพื่อวัตถุประสงค์ของการขยายการส่งออก

(6) พื้นที่ชายฝั่งทะเลบางส่วนในมณฑลกว้างตั้งและฟูเจี้ยน ได้ถูกกันไว้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่ซึ่งนโยบายการบริหารยึดหยุ่นมากกว่านโยบายที่ใช้ในเขตอื่น ๆ ของประเทศได้ถูกนำมาใช้

(7) การปฏิรูปโครงสร้างระบบการค้าต่างประเทศอยู่ระหว่างการดำเนินการในมณฑลต่าง ๆ เทศบาลมหานคร และภูมิภาคปักษ์ของตนอยู่ในรูปของเงื่อนไขพิเศษ อาทิ มณฑลกว้างตั้งและฟูเจี้ยนได้รับเงินนโยบายพิเศษและมาตรการที่ยึดหยุ่นได้มาใช้ในกิจกรรมการค้าต่างประเทศของตน ในขณะที่ปักกิ่ง เทียนสินและเชียงไฮ้ ได้รับอิสระในการดำเนินการค้าของตนมากกว่าในภูมิภาคอื่น ๆ

การหันเหโดยทั่วไปของการปฏิรูปโครงสร้างเหล่านี้ก็คือ การเปลี่ยนแปลงการค้าต่างประเทศจากการเป็นอิเอยน์ที่ทำการค้าต่างประเทศด้วยสินค้าที่ถูกซื้อ ไปเป็นวิสาหกิจที่ทำการค้าต่างประเทศโดยทำหน้าที่เป็นอิเอยน์ขายและให้บริการ การหันเหนี้ไม่อาจบรรลุผลภายในชั้วโมง แต่ได้ถูกกำหนดในฐานะเป็นเป้าหมายที่จะบรรลุที่ลังขั้น ๆ

อาจกล่าวได้วันนัดดังเดิม 1979 การปฏิรูประบบการค้าต่างประเทศได้ก่อขึ้นใน 3 แนวทางหลัก คือ

1. แนวทางแรก : การควบคุมของรัฐเพียงผู้เดียว (Unified Control of the State) ภายใต้การควบคุมของรัฐทำให้เกิดความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างการผลิตกับการตลาด และระหว่างอุตสาหกรรมกับการค้า และทำให้แผนกการผลิตสามารถเข้าไปมีส่วนโดยตรงในการค้าต่างประเทศ ก้าวที่สำคัญในการปฏิรูปเกิดขึ้น บริษัท China Machinery Import and Export Corporation ได้ถูกตั้งขึ้นภายใต้การเป็นผู้นำเพียงผู้เดียวของรัฐ บริษัทนี้เป็นบริษัทการค้าต่างประเทศบริษัทแรกที่ได้ถูกตั้งขึ้นโดยแผนกการผลิต สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการเริ่มต้นของความชำนาญเฉพาะอย่างโดยองค์กรการค้าต่างประเทศ ต่อมารัฐบาลทำหนังเดียวกันนี้ก็ได้ถูกตั้งขึ้นสำหรับการผสมโลหะ เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ การบิน การดื่มเรือ เครื่องจักรที่มีความเที่ยงตรง พลังงานนิวเคลียร์ ชุดเครื่องมือสำเร็จรูป ภาคยนตร์ วัสดุก่อสร้างชนิดใหม่ ๆ เมล็ดพันธุ์และปศุสัตว์

2. แนวทางที่ 2 : การขยายอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลห้องถินในการค้าต่างประเทศ ในเดือนกรกฎาคม 1979 นโยบายและมาตรการพิเศษได้ถูกรับรอง คือการยอมให้มณฑลกว้างตุ้ง และฟูเจี้ยน มีความยืดหยุ่นอย่างมากในความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของตนกับต่างประเทศ หลังจากนั้นก็ได้ให้อำนาจมากรขึ้นแก่เทศบาลมหานครปักกิ่ง เทียนสินและเซี่ยงไฮ้ ด้วยจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ทั้ง 3 นครนี้ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปเป็นฐานการส่งออก (Export Bases) เพื่อแม่นยำขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพในตลาดโลก นอกจากนี้มณฑลและเมืองชายฝั่งทะเลอื่น ๆ ได้เริ่มทำการค้า กับประเทศต่าง ๆ การปฏิรูปที่เกี่ยวเนื่องกันก็คือ การยอมรับระบบการทำให้เป็นชั้นหรือหลั่น (a Tiered System) สำหรับการบริหารสินค้าส่งออก ยกเว้นการค้าในสินค้าสำคัญ เช่นปิโตรเลียม ถ่านหิน เหล็กและเหล็กกล้า ขัญพิช ชุดเครื่องมือสำเร็จรูป และการค้าระหว่างรัฐบาล ซึ่งทั้งหมดยังถูกจัดการในลักษณะรวมกันโดยกระทรวงการค้าต่างประเทศ และบรรษัทที่อยู่ในอำนาจ ของกระทรวง นอกจากการควบคุมการค้าสินค้าชนิดอื่น ๆ ได้ถูกมอบให้แก่บรรษัทนำเข้า- ส่งออกที่ดำเนินการโดยมณฑลและเทศบาลมหานคร การผลิตสินค้าเหล่านี้จะถูกกำหนดโดย อุปสงค์ [Xu Dixin and Others, 1982, p. 190.] สินค้าจำนวนมากยังขึ้นค่อย ๆ ถูกส่งมอบให้แก่ แผนกการค้าต่างประเทศของห้องถิน ซึ่งในขณะนี้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในรูปการค้า แบบแลกหรือแบ่งผลผลิต (Compensation Trade) และในการแบร์รูปสินค้ากึ่งสำเร็จรูป โดยการ อนุมัติของออยน์ดของรัฐ บางแผนกได้จัดตั้งการผลิตร่วม (Joint Production) และธุรกิจร่วมทุน (Joint Venture) กับวิสาหกิจต่างชาติเพื่อการส่งออกและการนำเข้า [G.C. Wang, 1982, p. 120.] ฉะนั้นแนวคิดครอบงำที่อยู่เบื้องหลังการปฏิรูปก็คือการให้มณฑลและเทศบาลมหานครทั้งหมด รวมทั้งแผนกและวิสาหกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าต่างประเทศ ได้รับอำนาจมากขึ้นในการ ตัดสินใจเพื่อให้บรรลุการประสานความร่วมมือที่ดีขึ้นระหว่างการผลิตและการจำหน่าย และ

เพื่อเพิ่มอัตราการพัฒนาเศรษฐกิจให้สูงขึ้น เริ่มจากในปี 1980 ซึ่งเงื่อนไขที่เหมาะสมได้เกิดขึ้น แล้ว ปรากฏว่าผลผลิตของห้องถินได้ถูกส่งออกโดยตรงโดยหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสามารถจัดการเรื่องบัญชีอย่างอิสระและรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวในเรื่องกำไรและขาดทุน รายได้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ได้รับจะแบ่งกันระหว่างห้องถินกับวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะให้มีแรงจูงใจด้วย วิสาหกิจตั้งกล่าว บางขณะแหล่งเงินทุนและเทคโนโลยีทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ในประเทศจีน ไม่สามารถสนับสนุนความพยายามของแผนกต่าง ๆ ของห้องถิน เพื่อพัฒนารูปแบบที่ยืดหยุ่นได้ ของการค้าต่างประเทศ ด้วยอย่างของสถาบันพิเศษตั้งกล่าวได้แก่ บริษัทก่อสร้างทางเศรษฐกิจแห่งปักกิ่ง (The Beijing Economic Construction Corporation) บริษัทการลงทุนฟูเจี้ยน (The Fujian Investment Company) และบริษัททรัสต์และการลงทุนระหว่างประเทศแห่งเทียนjin (The Tianjin International Investment and Trust Company) เป็นต้น |Xu Dixin and Others, 1982, p. 191.|

3. แนวทางที่ 3 : การขยายอำนาจของวิสาหกิจให้ดำเนินการได้ด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง ปัจจุบันผู้แทนของวิสาหกิจการผลิตสามารถทำสัญญาข้อตกลงได้โดยตรงกับพ่อค้าต่างชาติ ณ การประชุมซึ่งจัดโดย Specialized Export Companies การสร้างความเกี่ยวพันโดยตรงระหว่างแผนกอุตสาหกรรมและแผนกการค้า ทำให้จำเป็นต้องมี

- (1) สำนักงานร่วมซึ่งทั้ง 2 ฝ่ายสามารถมีส่วนเข้าร่วม
- (2) การจัดการร่วมกันสำหรับการผลิต
- (3) การทำสัญญาข้อตกลงร่วมกับพ่อค้าต่างชาติ และ
- (4) การส่งคณะผู้แทนร่วมไปต่างประเทศ

ในแนวทางเหล่านี้ทั้ง 2 ฝ่ายต่างมีส่วนให้ข้อมูลเกี่ยวกับราคางานส่งออกและต้นทุนการผลิตและแบ่งรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศกัน สิ่งนี้จะทำให้งานต่าง ๆ สามารถซื้อเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตของตน ทั้ง 2 ฝ่ายก็จะได้เข้าไปเกี่ยวข้องในเรื่องโอกาสทางการตลาดของสินค้าของตน และพยายามพัฒนาสินค้าใหม่ การออกแบบใหม่ ๆ และความเชี่ยวชาญใหม่ ๆ เพื่อที่จะเพิ่มพูนความสามารถของตนในการแข่งขันในตลาดโลก

ในอดีตการจัดการเกี่ยวกับการค้าต่างประเทศอยู่ในมือของแผนก ๆ หนึ่งของรัฐบาล ซึ่งได้พยายามที่จะควบคุมสิ่งต่าง ๆ อย่างเข้มงวดและละเอียดมากเกินไป มีผู้นำหลายระดับมากเกินไป และการผลิตและการขายก็ไม่ได้ถูกรวมเข้าด้วยกัน นับตั้งแต่การแข่งขันในตลาดโลก ได้ทิ้งความรุนแรง และสถานการณ์สัมผัสร่วมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สิ่งนี้ได้ขัดขวางความสามารถของจีนที่จะได้รับการประเมินราคาสำหรับสัญญาที่ได้รับเครื่องไว้ทันเวลา และทำให้ยากที่จะค้นหาทางระบบยสินค้าที่ถูกต้อง ทั้งยังทำให้ความริเริ่มของห้องถินและวิสาหกิจ

ลดลงด้วย การปฏิรูปดังที่กล่าวแล้วทำให้แน่ใจว่า หน้าที่การวางแผนของรัฐในฐานะเป็นผู้ตั้งกฎเกณฑ์ในการค้าต่างประเทศ บวกกับหน้าที่ของการตลาดและศักยภาพของการส่งออกถูกทำให้เป็นจริงอย่างเหมาะสม

ภายใต้การวางแผนของรัฐและการชี้นำของรัฐบาล โดยนายเศรษฐกิจปัจจุบันก็ “เพื่อพัฒนาการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ส่งเสริมการแข่งขันและปรับปรุงการประสานงานกัน” โดยหมายนี้ใช้กับการค้าต่างประเทศด้วย เนื่องจากมีความคาดหวังให้ญี่ปุ่นไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติตามที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นจึงควรปล่อยให้มนษานาทต่าง ๆ ภูมิภาคปักครองตนเอง และเทศบาลมหานคร ใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของตนอย่างเต็มที่ การแข่งขันกันระหว่างวิสาหกิจและแผนกต่าง ๆ ภายในขอบเขตจำกัดที่ญี่ปุ่นกำหนดโดยการชี้นำตามแผนและนโยบายของรัฐควรได้รับการส่งเสริม เพื่อที่จะเพิ่มความหลากหลายของสินค้า เพื่อปรับปรุงคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการจัดการ และเพื่อทำให้อุปสงค์และอุปทานของตลาดเหมาะสม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการทำลายการผูกขาดลง

ยิ่งกว่านั้นเพื่อให้ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงสุดและเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบต่ำสุด วิสาหกิจและแผนกต่าง ๆ ควรกระตุ้นให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันบนฐานของผลประโยชน์ร่วมกันและสมัครใจ การรวมกลุ่มห้างแนวตั้งและแนวอน และการประสานงานกันระหว่างอุตสาหกรรมและการค้า ระหว่างที่เรือกับเข็มซันในรวมห้างระหว่างมณฑลต่าง ๆ รัฐควรจะปล่อยให้การควบคุมบางอย่าง ณ ระดับสูงเป็นอิสระและค่อยๆ ยกย้ายระบบเศรษฐกิจจากการรวมศูนย์ที่ส่วนกลางไปสู่การรวมกลุ่ม การกระทำการดังกล่าวเนื่องเพื่อส่งเสริมการค้าต่างประเทศ

กล่าวโดยสรุปการปฏิรูประบบการค้าต่างประเทศของจีนควรจะดำเนินไปตามแนวทางต่อไปนี้ [G.C. Wang, 1982, p. 121.] คือ

(1) มณฑลและเทศบาลมหานคร รวมห้างวิสาหกิจที่สำคัญซึ่งอยู่ในฐานที่จำเป็น ควรจะดำเนินการค้าต่างประเทศโดยตรงและควรถูกปฏิบัติในฐานะสิ่งที่มีอยู่อย่างจริงจังทางเศรษฐกิจที่เป็นอิสระ โดยรับผิดชอบกำไรและขาดทุนของตนเอง เริ่มในปี 1980 มณฑลส่วนใหญ่และเทศบาลมหานครได้ทำการค้าต่างประเทศ

(2) บรรทัคการค้าต่างประเทศคราวมุ่งในสินค้าสำคัญ 2–3 ชนิด และหน้าที่ในฐานนี้เป็นอิสระต้องวิสาหกิจการค้าต่างประเทศของมณฑลและเทศบาลมหานคร

(3) กระทรวงการค้าต่างประเทศรับผิดชอบนโยบายและการตรวจสอบการใช้นโยบาย ทำหน้าที่ในฐานนี้เป็นอิสระต้องรัฐบาลในการเจรจาตัวต่อตัวในกิจการค้าน

การค้า ทำการบริหารนโยบายและข้อบังคับทางการค้าของประเทศไทย ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และดูแลตรวจสอบวิสาหกิจการค้าต่างประเทศทั้งมวล เป็นที่เชื่อว่าการปฏิรูประบบดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมหรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพและขยายการค้า

5. การพัฒนาการค้าต่างประเทศระหว่างการปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจของชาติ

ในต้นปี 1979 ด้วยมติที่ได้รับอนุมัติโดยการประชุมครองค์คร้างที่ 3 ของคณะกรรมการกลางชุดที่ 11 ของพระคุณมิวินิสต์จีน สถาแห่งรัฐได้เปลี่ยนการเน้นแนวทางของพระคุณยังการพัฒนาสังคมนิยมให้ทันสมัย ในเดือนมิถุนายน 1979 ที่ประชุมสมัยที่ 2 ของสมัชชาประชาชนแห่งชาติชุดที่ 5 ได้ตัดสินใจที่จะปรับเปลี่ยน ปฏิรูป ปรับแก้และปรับปรุงเศรษฐกิจของชาติ เพื่อที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าที่สมดุลและไม่หยุดยั้งที่จะขับเคลื่อน

การปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจของชาติมีจุดหมายที่จะแก้ไขความไม่สมดุลอย่างร้ายแรงในบางสาขาเศรษฐกิจ ประสานอัตราความจำเริญโดยเปรียบเทียบระหว่างการเกษตร อุตสาหกรรมเบาและอุตสาหกรรมหนัก และสร้างความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างการสะสมและการบริโภคระหว่างช่วงของการปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ การเกษตรและอุตสาหกรรมได้ถูกพัฒนาอย่างรวดเร็ว ขบวนการเรียกร้องให้ทำการจัดลำดับความสำคัญเพื่อที่จะกำหนดว่าโครงการใดควรสร้างและโครงการใดควรหยุดพักไว้หรือยกเลิกไป และการลงทุนอะไรควรเพิ่มและอะไรควรลด เงินที่ตั้งไว้สำหรับการลงทุนและอุตสาหกรรมเบาควรจะเพิ่มขึ้น และสำหรับอุตสาหกรรมหนักควรจะลดลง อุตสาหกรรมก่อสร้าง พลังงาน การขนส่งและการคมนาคม ควรได้รับการจัดลำดับที่สูง

ในเวลาเดียวกันก็ได้มีการใช้ความพยายามอย่างใหญ่หลวงในการนำเสนอการทางการในโล耶ี่ใหม่มาใช้กับวิสาหกิจที่มีอยู่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพอย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้โดยการปฏิบัติจากความเป็นจริงจะเห็นได้ว่าการปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจของชาติ เป็นการตัดสินใจด้านกลยุทธ์ที่สำคัญในการกระตุ้นการพัฒนาสังคมนิยมให้ทันสมัยอย่างมั่นคงตลอดไป

การปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจของชาติและการพัฒนาการค้าต่างประเทศมีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน การพัฒนาการผลิตผ่านการปรับเปลี่ยนจะทำให้เป็นไปได้ในการส่งเสริมการส่งออก และความจำเริญอย่างมั่นคงในการผลิตทำให้มีอุปทานของผลผลิตจากฟาร์มและผลผลิตงานปลูกอยู่ห้องเรียนเพื่อการส่งออก และวัตถุดิบมากขึ้นเพื่ออุตสาหกรรมสิ่งทอ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของสินค้าออกและปริมาณของการนำเข้า ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มผลิตภาพสำหรับการนำเข้าเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ก้าวหน้า รวมทั้งสินค้าอื่น ๆ ที่จึงต้องการ

ด้วยวิธีนี้จึงเป็นการประกันความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และทำให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง

ในช่วงของการปรับเปลี่ยนโครงการก่อสร้างบางโครงการซึ่งไม่จำเป็นอย่างเร่งด่วน อาจถูกพักไว้หรือถูกลดขนาดลง และแม้กระทั่งในสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญก็อาจช้าลง เช่นในปี 1978 จีนได้นำเข้าเครื่องมือจำนวนมากซึ่งมากเกินกว่าความสามารถที่จะดูดซับได้ ด้วยเหตุนี้การนำเข้าเครื่องมือดังกล่าวจะถูกตัดตอนลงในอนาคต ตรงข้าม การก้าวไปของผลิตและการพัฒนาของจีนในด้านพลังงาน การก่อสร้าง สิ่งทอและอุตสาหกรรมเบาอื่น ๆ รวมทั้งในด้านการคมนาคมและการขนส่งจะถูกเร่ง การนำเข้าเครื่องมือที่ทันสมัยซึ่งจำเป็นสำหรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีจะถูกเพิ่มขึ้นเช่นกัน การนำเข้าวัสดุดิบเพื่อการก่อสร้างและสินค้าบริโภคที่จำเป็นถ้าไม่คงอยู่ ณ ระดับปัจจุบันก็เพิ่มจำนวนขึ้น โดยสรุประวัติการปรับเปลี่ยนการค้าต่างประเทศของจีนจะขยายตัวอย่างแน่นอน

ปลายทศวรรษ 1970 จีนจึงได้นำเอามาตรการต่าง ๆ มาใช้เพื่อส่งเสริมการค้าและสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างแข็งขันกับต่างประเทศ ภายใต้การชี้นำของ “การใช้นโยบายพึงตนเองเป็นปัจจัยหลักและความช่วยเหลือจากภายนอกเป็นปัจจัยเสริม” รัฐบาลยังได้ประสานนโยบายการค้าของตนเข้ากับความจำเป็นของการปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ ดังนี้ [Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 402 – 408.]

5.1 การใช้รูปแบบการค้าที่ยืดหยุ่นได้เพื่อเพิ่มการส่งออก นอกจากเนื้อจากการคงไว้ซึ่งรูปแบบการค้าที่กำหนดไว้แล้ว ในเวลาเดียวกันจีนก็กำลังยอมรับเอวีชีการปฏิบัติทางอย่างซึ่งใช้กันอยู่ในการค้าต่างประเทศมาใช้ อาทิเช่น การยอมให้ใช้เครื่องหมายการค้าของลูกค้าเองกับสินค้าส่งออก การผลิตสินค้าตามตัวอย่าง แบบอย่างหรือตัวแบบซึ่งถูกกำหนดโดยลูกค้า การแปรรูปวัสดุดิบหรือวัสดุกึ่งแปรรูป หรือการรวมมะไหร่และขันส่วนประกอบซึ่งถูกอุปทานโดยลูกค้าและการคิดเฉพาะค่าธรรมเนียมบริการ และการส่งเสริมรูปแบบต่าง ๆ ของการค้าแบบแลกหรือแบ่งผลผลิต (Compensation Trade) ด้วยการที่ลูกค้าทำการอุปทานเทคโนโลยีและเครื่องมือให้ และได้รับการจ่ายชดเชยในรูปสินค้า ในบรรดารูปแบบเหล่านี้ที่สำคัญที่สุดก็คือ assembly-manufacturing and compensation trade ขนาดกลางและขนาดเล็ก

จีนได้เริ่ม assembly-manufacturing and compensation trade ขนาดกลางและขนาดเล็ก ในปี 1978 ในเดือนกันยายน 1978 สถาแห่งรัฐได้ประกาศใช้ “Regulations Governing the Promotion of Processing and Assembly Work and Medium-and Small-Scale Compensation Trade Involving Foreign Firms” ซึ่งให้การยกเว้นการเก็บภาษีศุลกากร และภาษีอุตสาหกรรมและการค้ารวมทั้งการให้สิทธิที่ดีกว่าอื่น ๆ แก่รูปแบบการค้าที่ก่อตัวกึ่งข้างต้น

นโยบายใหม่ได้กระตุ้นความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของรูปแบบการค้าเหล่านี้ตลอดช่วง 2–3 ปีที่ผ่านมา เมื่อถึงเดือนมิถุนายน 1980 ได้มีการลงนามในสัญญา 6,300 ฉบับเกี่ยวกับการแปรรูปและผลิตส่วนของเครื่องจักรที่ถูกออกให้ทั้งดุ้นกับบริษัทต่างชาติ และค่าบริการที่ได้รับจากการนี้มีจำนวนถึง 90 พันล้านเหรียญ นอกจากนี้สัญญาอีก 360 สัญญาเกี่ยวกับการค้าแบบแบ่งผลผลิตขนาดกลางและขนาดเล็กให้ถูกลงนาม และมูลค่ารวมของเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ได้นำเข้ามีจำนวนถึง 240 พันล้านเหรียญ

5.2 การจัดตั้งบริษัทร่วมทุน (Joint Ventures) ภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนบริษัทร่วมทุน 2–3 แห่งได้ถูกจัดตั้งขึ้นร่วมกับนักลงทุนต่างชาติ มีเพียงกิจการเดียวคือ บริษัท Chinese-Polish Joint Stock Shipping Company ที่สามารถดำเนินกิจการไปยานานพอสมควร

ในเดือนกรกฎาคม 1979 การประชุมสมัยที่ 2 ของสมัชชาประชาชนแห่งชาติชุดที่ 5 ได้ยอมรับเอ่า “The Law of the PRC on Chinese-Foreign Joint Ventures” มาใช้ นับแต่นั้นมาการประกาศใช้กฎหมายได้มีส่วนอย่างมากในการช่วยพัฒนาบริษัทร่วมทุนดังกล่าว กฎหมายประกอบด้วย 15 มาตราซึ่งกำหนดหลักการที่ครอบคลุมถึงสิทธิและผลประโยชน์ของผู้เข้าร่วมในธุรกิจร่วมทุนนี้ และประเด็นที่สำคัญอื่น ๆ

ด้วยการคำนึงถึงการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการแลกเปลี่ยนทางเทคนิคระหว่างประเทศ กฎหมายได้กำหนดว่าธนาคารประชาชนแห่งประเทศไทยอนุญาตให้บริษัทวิสาหกิจ องค์กรเศรษฐกิจอื่น ๆ หรือเอกชนของต่างชาติ เข้าร่วมกับบริษัท วิสาหกิจหรือองค์กรเศรษฐกิจอื่น ๆ ของจีน ในการจัดตั้งธุรกิจร่วมทุนในสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามหลักการของความเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ร่วมกัน และข้ออยู่กับการอนุมัติของรัฐบาลจีน ตามกฎหมายรัฐบาลจีนต้องปกป้องการลงทุนของนักลงทุนร่วมต่างชาติ ผลกำไรที่จ่ายให้พวกรเขาร่วมทั้งสิทธิและผลประโยชน์ตามกฎหมายอื่น ๆ ในกิจการร่วม ดำเนินตามข้อตกลงสัญญาและมาตรการต่าง ๆ ของการร่วมกันซึ่งถูกอนุมัติโดยรัฐบาลจีน

ผลกำไรสุทธิซึ่งผู้ร่วมลงทุนต่างชาติได้รับภายหลังบรรลุข้อบังคับต่าง ๆ ภายใต้กฎหมายและข้อตกลงและสัญญาแล้ว เงินกองทุนที่จะได้รับในเวลาที่การสิ้นสุดอายุตามกำหนดของการลงทุนร่วมหรือการสิ้นสุดลงในระยะเวลา ๔ และเงินกองทุนอื่น ๆ อาจถูกส่งกลับไปยังต่างประเทศผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยตามข้อบังคับการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และในรูปของเงินตราที่กำหนดไว้ในสัญญาของการร่วมทุน นอกจากนั้นค่าจ้าง เงินเดือน และรายได้ตามกฎหมายอื่น ๆ ที่สัต朴实และคนงานต่างชาติของธุรกิจร่วมทุนได้รับ ภายหลังจากการจ่ายภาษีรายได้ส่วนบุคคลภายใต้กฎหมายภาษีของ PRC และ อาจถูกส่งกลับไปยังต่างประเทศผ่าน

ธนาคารแห่งประเทศไทยจัดตามข้อบังคับการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

นอกจากนี้ก็มีข้อกำหนดต่าง ๆ ในกฎหมายเกี่ยวกับสัดส่วนของการลงทุนของจีน กับของต่างชาติ ทรัพยากรที่ถูกกลงทุน การผลิตและการดำเนินงาน การจำหน่ายผลผลิต โครงสร้างการจัดตั้งองค์กร การซื้อขายสต็อกและค่านงาน ย้ายจากการจัดการ ระบบของสัญญา และการตกลงหรือระงับการโടีเดียง เป็นต้น

การประกาศใช้กฎหมายนี้ได้ดึงดูดความสนใจอย่างใหญ่หลวงจากบรรดาหุ้นส่วนต่างชาติ การลงทุนร่วมในการเกษตร อุตสาหกรรม การขนส่งและการคมนาคม พลังงาน การก่อสร้างอาคาร การท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่าง ๆ ได้ถูกจัดตั้งขึ้นในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ถึงสิ้นปี 1980 มีบริษัทร่วมทุนจีน-ต่างประเทศ 20 บริษัท และโครงการตามสัญญา 300 โครงการ ภายใต้การจัดการร่วมกัน

5.3 การร่วมสำรวจทรัพยากรน้ำมันใกล้ฝั่งทะเล การร่วมสำรวจทรัพยากรน้ำมันใกล้ฝั่งทะเลของจีนเป็นรูปแบบใหม่ของความร่วมมือทางเศรษฐกิจของจีนกับต่างประเทศ ในขั้นเริ่มแรกหุ้นส่วนชาวจีนและต่างชาติทำการลงทุนร่วมกันในการสำรวจและขุดเจาะน้ำมัน และได้จัดตั้งเป็นบริษัทร่วมทุนเมื่อการผลิตเชิงพาณิชย์เริ่มขึ้น

ในปี 1980 จีนได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยการสำรวจด้านธรณีฟิสิกส์ในภูมิภาคทะเล จีนได้ ทะเบียนและอ่าวโนไบ ไปไอก กับบริษัทน้ำมันกว่า 40 บริษัทของสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี และญี่ปุ่น การสำรวจและการพัฒนาร่วมกันอยู่ในระหว่างแนวทางหลักการสำรวจด้านธรณีฟิสิกส์สำเร็จ The China Petroleum Corporation ได้ลงนามในสัญญากับบริษัทน้ำมันของญี่ปุ่นและฝรั่งเศส สำหรับการสำรวจน้ำมันร่วมกันในภูมิภาคทะเลไปไอก และอ่าว Beibu ในทะเลจีนใต้

5.4 เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones) จากการตัดสินใจของสภากองรัฐ ในการนำเอานโยบายพิเศษและมาตรการที่ยืดหยุ่นสำหรับมนต์คลาวด์ดูงและฟูเจี้ยน ในความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศของทั้ง 2 มนต์คลาวด์ ใช้ เขตเศรษฐกิจพิเศษจีนถูกจัดตั้งขึ้นใน 2 มนต์คลาวด์นี้ ในปี 1979 วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจต่างชาติ ชาวจีน โพนกະເລແພື່ອນຮ່ວມชาຕີໃນຂອງກົງແລມາເກົ້າເຂົ້າມາລັງທຸນໃນວິສາຫຼິກຈຳຕ່າງໆ ບ້າຈຸບັນເຊີຕເຄຣະຫຼູກີຈ່າລ່ານີ້ເພີ່ມເດືອນດັນດຳເນີນການ ເຊີຕເຄຣະຫຼູກີຈົບເປີຕົວເຈັ້ນ (Shenzhen) ຈູ່ໃໝ່ (Zhuhai) ແລະ ຂານຕູ (Shantou) ໃນມັນຫຍຸກວາງດູ້ງ ແລະ ເຂົ້າມ່ານິນ (Xiamen) ໃນມັນຫຍຸກີເຈັ້ນ

5.5 การใช้ประโยชน์ของเงินกู้ยืมต่างประเทศ ตามข้อดกลงที่ได้ลงนามในช่วงปีแรกของ PRC รัฐบาลโซเวียตได้ให้เงินกู้ยืมระยะยาวแก่รัฐบาลจีนเป็นจำนวน 7.4 พันล้านรูเบลเก่า (เท่ากับ 1.9 พันล้านдолลาร์ขณะนั้น) เพื่อใช้สำหรับการนำเข้าเครื่องมือทางเทคนิคจากโซเวียต เงินกู้ยืมรวมทั้งเงินดันและดอกเบี้ย จีนได้จ่ายคืนในปี 1965 หลังจากนั้นจนถึงปี 1976 จีนไม่ได้ยอมรับเงินกู้ต่างประเทศใด ๆ อีกเลย

หลังปี 1976 และโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการยอมรับนโยบายเศรษฐกิจแบบเปิด ประดุในที่ประชุมครั้งที่ 3 ของคณะกรรมการกลางชุดที่ 11 ของ CCP ในเดือนธันวาคม 1978 มาใช้ จีนได้ตัดสินใจที่จะสร้างความร่วมมือแบบ 2 ฝ่ายและพยายามฝ่ายกับรัฐบาลและสถาบันการธนาคารต่างประเทศให้เข้มแข็งขึ้น นับแต่นั้นจีนได้ลงนามข้อดกลงกู้ยืมเงินระยะยาวกับรัฐบาลญี่ปุ่นและเบลเยียม

ตามข้อดกลงฉบับหนึ่ง The Japanese Overseas Economic Cooperation Fund ได้เสนอให้เงินก่อสร้างเมืองท่า 2 แห่ง ทางรถไฟ 3 สาย และสถานีพลังงานไฟฟ้า 1 แห่ง จำนวนสิบเชือ จ่ายก่อตัวเป็นรายปีโดยทั้ง 2 ฝ่าย ตามความก้าวหน้าของโครงการ นอกจากนี้ The Japanese Export and Import Bank ได้จัดหาเงินกู้จำนวน 2 พันล้านдолลาร์เพื่อพัฒนาทรัพยากรพลังงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองถ่านหินและบ่อน้ำมัน เงินกู้สำหรับแต่ละโครงการจะถูกชำระคืนเป็นงวด ๆ เป็นเวลา 15 ปี ภายหลังโครงการเริ่มดำเนินการ

รัฐบาลเบลเยียมได้ให้เงินกู้ระยะยาวโดยปลดดอกเบี้ยแก่จีนเป็นจำนวน 31.5 ล้านเหรียญ โดยชำระคืนภายใน 50 ปี เงินกู้จะถูกใช้ส่วนใหญ่เพื่อซื้อเครื่องมือผลิตพลังงานไฟฟ้า

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจีนได้ลงนามในข้อดกลงสิบเชือห้ายูปแบบกับธนาคารต่างประเทศจำนวนมาก ถึงสิ้นปี 1980 สิบเชือเพื่อการส่งออกซึ่งจีนได้ยอมรับมีจำนวนถึง 12.4 พันล้านдолลาร์ แต่เนื่องจากการปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจปัจจุบัน การนำเข้าเครื่องมือใหม่ ๆ ได้ถูกตัดถอนลงและส่วนใหญ่ของสิบเชือเหล่านี้ไม่ได้ถูกใช้

ในปี 1980 การเป็นผู้แทนที่มีสิทธิเดิมที่ของจีนในกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกได้ถูกพื้นฟูขึ้นใหม่ ด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับ 2 องค์กรนี้ได้เพิ่มพูนขึ้น

5.6 การคุดซักกองเงินทุนต่างประเทศผ่านบรรษัททรัสต์และการลงทุนของจีน บรรษัท China International Trust and Investment Corporation (CITIC) ถูกจัดตั้งขึ้นในเดือนตุลาคม 1979 ธุรกิจหลักก็คือการซื้อขาย คุดซัก และใช้ประโยชน์เงินกองทุนต่างประเทศตามที่ถูกมอบหมายโดยท้องถิ่นและแผนกด้วย และการนำมารช่องทางโคลนโลยีและเครื่องมือที่ก้าวหน้าโดยวิถีทางเช่นนับริษัท

ร่วมทุน CITIC ได้จัดตั้ง The China Orient Leasing Co., Ltd. ในฐานะเป็นธุรกิjr่วมกับ The Japan Orient Leasing Co., Ltd.

นอกจากนับธุรกิจและธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ได้ถูกจัดดังขึ้นในกว้างดูง เสนวน เหลี่ยวหนင หูเปีย พูเจี้ยน เจเจียง เซียงไช บากิง สันซี เหอเปีย และเทียนสิน

5.7 การออกแบบหมายทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ จีนได้ก้าวหน้าไปบ้าง ในการออกแบบหมายและประกาศใช้กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ในการกำหนดความสัมพันธ์ ทางเศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้จาก “กฎหมายของสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าด้วย กิจการร่วมทุนจีน-ต่างชาติ” แล้ว กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ได้ถูกประกาศใช้รวมถึง (1) กฎหมายภาษีรายได้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน เกี่ยวกับกิจการร่วมทุนจีน-ต่างชาติ (2) กฎหมายภาษีรายได้ส่วนบุคคลของสาธารณรัฐประชาชนจีน และกฎหมายต่าง ๆ สำหรับ การใช้กฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้ (3) ระเบียบการสำหรับการจดทะเบียนและการบริหารงานกิจการ ร่วมทุนจีน-ต่างชาติ (4) ข้อกำหนดสำหรับการจัดการแรงงานในกิจการร่วมทุนจีน-ต่างชาติ (5) ข้อกำหนดชั่วคราวสำหรับการควบคุมสำนักงานผู้แทนประจำของวิสาหกิจต่างประเทศ เป็นต้น

จากการการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในช่วงการปรับเปลี่ยนนับแต่ปี 1978 การค้าต่าง ประเทศมีการขยายตัวอย่างมาก และหั้งการนำเข้าและการส่งออกถึงตัวสูงขึ้น สำหรับปี 1979 มูลค่ารวมของการค้า 2 ทางของจีนคือ 29.3 พันล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นมากกว่าปี 1978 ประมาณ 42% หรือ 23% ในแท้ที่แท้จริง การส่งออกมีจำนวน 13.6 พันล้านดอลลาร์สูงกว่าในปี 1978 ถึง 40% การส่งออกที่เพิ่มขึ้นอย่างมากนี้ได้รวมถึงเนื้อหมู ไนส์ต สินค้าพื้นเมือง ผลผลิตได้จาก สัตว์ สิ่งทอ และเคมีภัณฑ์ มูลค่าของการนำเข้ามีจำนวน 15.7 พันล้านดอลลาร์หรือมากกว่า 1978 ถึง 43.9% ยกเว้นเหล็กกล้า อะลูมิเนียม และสินแร่เหล็กแล้ว การนำเข้าได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก ในเครื่องมือที่ทันสมัยของโรงงานสำเร็จรูป วัสดุสำหรับการเกษตร ปัจจัยการผลิตสำหรับ อุตสาหกรรมเบา และสินค้าบริโภค ในครึ่งแรกของปี 1980 การค้าต่างประเทศได้ขยายตัว ต่อไปและการส่งออกก็ได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ว่าการนำเข้า จากเดือนกรกฎาคม-มิถุนายน มูลค่าการค้า หั้งหมดสูงถึง 16,650 ล้านดอลลาร์ สูงกว่าช่วงเดียวกันของปี 1979 ถึง 26.5% ซึ่งปรากฏว่าการ ส่งออกมีมูลค่ารวม 8,340 ล้านดอลลาร์ หรือเพิ่มขึ้น 42.6% และการนำเข้ามีมูลค่า 8,220 ล้าน ดอลลาร์ หรือเพิ่มขึ้น 13.5% [G.C. Wang, 1982, p. 119.]

สถิติข้างต้นนี้ให้เห็นความถูกต้องและความจำเป็นสำหรับการดำเนินนโยบายปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจของชาติ คาดว่าการปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจต่อไปจะประกันความจำเรียบทาง

6. โอกาสสำหรับการพัฒนาการค้าต่างประเทศของจีนในอนาคต

ในรายงาน “ผลงานของรัฐบาล” ที่เสนอในเดือนมิถุนายน 1979 ณ ที่ประชุมครั้งที่ 2 ของสมัชชาประชาชนแห่งชาติชุดที่ 5 นายกรัฐมนตรีหัวโภู่ฟงได้ซึ่งให้เห็นว่า “ไม่ว่าในช่วง 3 ปีของการปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจ หรือในช่วงต่อมาที่จะมาถึง จีนจะใช้ชั้นตอนต่าง ๆ ที่มั่นคงเพื่อพัฒนาการค้าต่างประเทศ ขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการแลกเปลี่ยนทางเทคนิคกับประเทศต่าง ๆ และยอมรับวิถีทางที่เหมาะสมตามที่นานาชาติปฏิบัติ เพื่อเพิ่มเงินกองทุนจากแหล่งภายนอก” นี่คือนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศของจีน [G.C. Wang, 1982, p. 122.]

ประสบการณ์ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่ากุญแจที่จะนำไปสู่การขยายตัวของการค้าต่างประเทศอยู่ในแนวของการเพิ่มพูนการส่งออก เมื่อไรก็ตามที่การส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การค้าต่างประเทศจะขยายตัวเช่นกัน เนื่องจากการส่งออกทำให้มีรายได้เพื่อการนำเข้า การส่งออกเป็นตัวกำหนดการนำเข้า เพียงเพิ่มพูนการส่งออกจีนก็สามารถได้เงินตราต่างประเทศเพื่อจ่ายสำหรับการนำเข้าเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ก้าวหน้าทันสมัย ผลที่ตามมาก็คือหลักการที่ใช้กับการค้าของจีน คือ “การส่งออกมีสำคัญกว่า การนำเข้าสิ่งที่เราสามารถจ่ายโดยการส่งออก และเราจะนำเข้าก็เกี่ยวพันซึ่งกันและกัน เราจะนำเข้าสิ่งที่เราสามารถจ่ายโดยการส่งออก และเราจะสมดุลการนำเข้าเท่ากับการส่งออก”

เพื่อเพิ่มพูนการส่งออก ขั้นแรกควรให้ความสนใจกับสินค้าต่าง ๆ ซึ่งจำต้องถูกส่งออก เป็นเวลานานปี ปัญหาที่จีนเผชิญอยู่ในการส่งออกคือ มีสินค้าเพียง 2–3 ชนิดที่ได้มาตรฐานต่างประเทศในด้านคุณภาพ แบบ และการบรรจุที่บ่อ จึงขาดพำนักระยะสั้นและสิ่งอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง ด้านการคุณภาพ และระบบที่เป็นอยู่ก็ขาดข่าวการขยายตัวของ การค้าต่างประเทศ ดังนั้นระบบการขนส่ง การเก็บรักษาสินค้าเพื่อส่งออก การควบคุมคุณภาพ การภาษีศุลกากร การตลาด และการจัดการจะต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อจัดการกับปัญหาเหล่านี้ เมื่อเร็ว ๆ นี้ รัฐสภาได้อนุมัติมาตรการที่มีผลเพื่อส่งเสริมการค้าและสร้างเงื่อนไขที่น่าพอใจ นั่นคือ

1. รัฐบาลกลางได้กำหนดนโยบายการค้าเสรี และอันที่จริงการปฏิรูปเศรษฐกิจปัจจุบันได้เริ่มครั้งแรกในการค้าต่างประเทศ นโยบายนี้ได้ระดับความสำนึกของแผนกและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการค้าต่างประเทศให้เข้าใจได้ต่องของตน

2. ผลของการนำเข้านโยบายเศรษฐกิจในชนบทที่ดีกว่าไปใช้ ทำให้มีการเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในผลผลิตของฟาร์ม และผลผลิตประเภทย่อย ๆ เพื่อการส่งออก

3. เพื่อส่งเสริมการผลิตและการขยายการส่งออก ฐานการผลิตรวมกว่า 10 แห่งได้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อทำการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก รวมทั้งสินค้าจากฟาร์ม คุณภาพของผลผลิตเหล่านี้ได้ถูกปรับปรุง มีความหลากหลายเป็นทวีคูณ และราคาที่สามารถขายได้ในตลาดได้เพิ่มพูนขึ้นอย่างใหญ่หลวง

เพื่อส่งเสริมการส่งออก จีนจะต้องปรับปรุงวิธีการและจุดมุ่งหมายในการส่งสินค้าออก เพื่อให้สอดคล้องกับระบบคุลการของประเทศอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ราคัสินค้าส่งออกของจีน จะต้องตั้งอยู่บนราคตลาดสากลและจะต้องเป็นที่ดีกลงและยินยอมกันทั้งสองฝ่าย เงินตราที่ใช้ในการติดต่อจะต้องขึ้นอยู่กับข้อตกลงซึ่งให้ไว้แก่กันเกี่ยวกับการชำระเงิน เมื่อร่วมกันนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงมาตรการต่าง ๆ ให้ดียุ่งขึ้น มีการขอรื้อเมืองจากธนาคารต่างประเทศ และทำสัญญาทางการเงิน โดยอยู่ภายใต้กฎหมายของสัญญาเช่นที่กำหนดในตลาดการเงินของโลก รัฐบาลจีนได้สนับสนุนให้ต่างประเทศมาลงทุนร่วมกับจีน เพื่อว่าจะได้รับความสะดวกในเรื่องสินเชื่อ | ซี เหวน, 2527, หน้า 179.|

ขั้นตอนต่อไปคือ การสนับสนุนให้จีนทำการค้ากับต่างประเทศให้มากขึ้น อย่างไรก็ได้ ในเรื่องเงินที่ให้กู้และสินเชื่อต่าง ๆ ที่ให้แก่จีน และการนำสินค้าเข้าจดทะเบียนมีการขยายออกให้มาก เพื่อรับกับความสามารถในการจ่ายเงินในระยะเวลาสั่งห้ามสินค้าที่นำเข้าเหล่านี้ให้ได้สัตส่วนกับที่ได้จากการส่งออก

ปัจจุบันจีนได้ทำตามวิธีปฏิบัติทางเศรษฐกิจซึ่งยอมรับกันทั่วไปในหมู่นานาชาติเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของตน วิธีปฏิบัติเหล่านี้รวมถึงข้อตกลงสินเชื่อส่งออก (Export Credit Agreement) การกู้ยืมโดยตรงในรูปเงินรายได้จากการรัฐบาลต่างประเทศ และ Compensation Trade อย่างไรก็ตาม เงินกู้ถูกทำสัญญางานฐานของความสามารถในการจ่ายชำระและการพัฒนาการส่งออกและเทคโนโลยีของจีน [M.C. Shanta Murthy, 1981, p. 65.]

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เปิดสาขาของตนในนิวยอร์กและที่อื่น ๆ ปัจจุบันผู้นำของจีนกำลังสนับสนุนธนาคารต่างชาติให้เปิดสาขาในประเทศไทย มาตรการเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการค้าต่างประเทศของจีนอย่างแน่นอน

บรรษัท China International Trust and Investment Corporation ตกลงที่จะร่วมมือกับ The Chase Manhattan Bank แห่งสหรัฐอเมริกาในการปฏิบัติโครงการร่วมของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง 2 ประเทศ จีนและสหภาพโซเวียตซึ่งกัน เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้ลงนามในสนธิสัญญาขั้นต้นทางการค้า นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้ลงนามข้อตกลงในโตเกียวสำหรับเงินกู้จำนวน 122.85 พันล้านเยน (ในรูปเงินกู้ธนาคาร) จากธนาคาร Export-Import กึ่งทางการของ

ญี่ปุ่นสำหรับการพัฒนาห้ามและถ่านหินในจีน เงินกู้นี้เป็นส่วนหนึ่งของสินเชื่อ 420 พันล้านเยน ซึ่งญี่ปุ่นตกลงให้แก่จีน |M.C. Shanta Murthy, 1981, p. 65.|

เป็นที่น่าสังเกตว่าการค้าแบบที่เรียกว่า Counter Trade ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการค้าแบบแลกของกับของ ของการค้าต่างประเทศนั้น เป็นที่นิยมในจีนเมื่อไม่นานมานี้ Counter Trade ซึ่งปฏิบัติกันอยู่ในจีนและประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ ต้องการให้บริษัทในระบบเศรษฐกิจแบบตลาดของตะวันตกยอมรับการชำระหนี้หมดหรือบางส่วนในรูปของสินค้า เพื่อแลกกับเครื่องจักรเทคโนโลยีหรือสินค้าอื่น ๆ ที่ได้ส่งออกไปยังประเทศเหล่านั้น จีนได้ทำการค้าแบบ Counter Trade จำนวนมากเพื่อที่จะสนองความต้องการทางเศรษฐกิจที่กำลังเติบโตของตน และสนับสนุนโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทะเยอทะยาน ซึ่งไม่สามารถได้รับเงินทั้งหมดจากการยืมที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

รัฐบาลญี่ปุ่นยอมรับจีนเข้าสู่ Generalized System of Preferences ของตน จากวันที่ 1 เมษายน 1980 เป็นต้นมา เพื่อให้โอกาสจีนในการที่จะแข่งขันกับประเทศและดินแดนที่กำลังพัฒนาอีก 150 ประเทศ สำหรับการมีส่วนแบ่งที่ใหญ่ขึ้นในตลาดญี่ปุ่นที่ได้กำไroy่างงาม การปฏิบัติที่พิเศษนี้ญี่ปุ่นใช้เฉพาะกับประเทศกำลังพัฒนาที่ได้ระบุไว้อย่างเป็นทางการ

ผลที่เพิ่มพูนขึ้นในการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้คือฐานะของจีนในการค้าต่างประเทศได้ขยายตัวสูงขึ้น และการมีส่วนเพิ่มขึ้นของจีนในการค้าต่างประเทศได้ถูกส่งเสริมโดยการเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ IMF และธนาคารโลก

7. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

7.1 โครงการช่วยเหลือต่างประเทศของจีน

จีนได้เริ่มโครงการช่วยเหลือต่างประเทศในปี 1953 ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วจีนเองก็มีหนี้สินจำนวนมาก และครึ่งหนึ่งของประเทศที่รับความช่วยเหลือของจีนก็มีผลิตภัณฑ์ประชาชาติด้อยกว่าเกือบทุกประเทศมากกว่าจีน ฉะนั้นจึงไม่มีเหตุผลทางเศรษฐกิจที่สมควรสำหรับจีนที่ตั้งโครงการช่วยเหลือต่างประเทศ ข้อมูลมัดการช่วยเหลือแก่ต่างประเทศระหว่างปี 1953–1965 นับได้กว่า 2 พันล้านดอลลาร์ |Robert L. Price, 1967, p. 589.| ใกล้เคียงกับ 2.2 พันล้านดอลลาร์ซึ่งสหภาพโซเวียตให้กู้ยืมแก่จีน แม้กระนั้นในช่วงที่เกิดความยุ่งยากทางเศรษฐกิจภายในประเทศ โครงการช่วยเหลือต่างประเทศก็ต้องมีอนาคตไม่ได้สดลงอย่างมาก ระหว่างวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 1961 ข้อมูลมัดการช่วยเหลือให้กู้ขยายตัวไปเป็นจำนวนที่มากกว่าที่เคยให้ |Alexander Eckstein, 1966, pp. 306 – 307.| โดยพื้นฐานโครงการช่วยเหลือต่างประเทศมีเหตุ

จุ่งใจทางการเมืองได้ถูกออกแบบเพื่อส่งเสริมอิทธิพลของจีน อย่างไรก็ตาม ความเป็นไปได้ของผลประโยชน์ทางการค้าในระยะยาวก็ไม่ได้ถูกตัดโอกาส

การกระจายความช่วยเหลือต่างประเทศของจีนadamสภาพทางภูมิศาสตร์ระหว่างปี 1953–1965 ปรากฏในตาราง 8 ความช่วยเหลือจำนวนมากได้ถูกขยายไปให้แก่ประเทศคอมมิวนิสต์อื่น ๆ โดยเฉพาะในประเทศซึ่งการแข่งขันด้านอิทธิพลระหว่างจีน-โซเวียตธุนแรงที่สุด เวียดนามเหนือและเกาหลีเหนือเป็นประเทศผู้รับที่สำคัญ มองโกเลียนอกก็เป็นผู้รับตั้งเดิมอีกประเทศหนึ่ง แต่ความช่วยเหลือของจีนแก่บริวารของโซเวียตนั้นได้เป็นรูปเป็นร่างขึ้นในครึ่งแรกของทศวรรษ 1960 [Robert L. Price, 1967, p. 589.] และเป็นที่ได้เริ่มรับความช่วยเหลือของจีนได้ถูกให้แก่คิวบาในปี 1960 และ 1963 ในรูปของเงินกู้ไม่คิดดอกเบี้ยเป็นจำนวนรวม 100 ล้านดอลลาร์ [Robert L. Price, 1967, p. 589.] ความช่วยเหลือของจีนด้วยสังการีเป็นส่วนหนึ่งของการทั่วกลุ่ม (a bloc-wide program) ภายหลังการปฏิรูปปี 1956

ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์นับได้เป็น 40% ของข้อผูกมัดทั้งหมดซึ่งครึ่งหนึ่งให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านในเอเชีย อินโดเนเซียเป็นประเทศผู้รับรายสำคัญก่อนที่ความ

ตาราง 8 ความช่วยเหลือของจีนที่ให้แก่ต่างประเทศ, 1953–1965

	จำนวน (ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	% ของการกระจาย
1. ประเทศคอมมิวนิสต์	1,223.5	60.0
1. เวียดนามเหนือ	457.0	22.5
2. เกาหลีเหนือ	330.0	16.2
3. มองโกเลียนอก	115.0	5.6
4. แอลเบเนีย	164.0	8.0
5. คิวบา	100.0	4.9
6. สังการี	57.5	2.8
2. ประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์	815.0	40.0
1. เอเชีย	410.0	20.1
2. แอฟริกา	264.0	13.0
3. ตะวันออกกลาง	141.0	6.9
3. ทั้งหมด	2,038.5	100.0

ที่มา : Robert L. Price, 1967, p. 589.

สัมพันธ์กับจีนได้เสื่อมลง ประเทศเอเชียที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์อื่น ๆ ที่ได้รับความช่วยเหลือจากจีนได้แก่พม่า ปากีสถาน เนปาล และซีลอน ชาดและริกันได้รับ 13% ของความช่วยเหลือของจีนทั้งหมด หรือเกือบ $\frac{1}{3}$ ของความช่วยเหลือที่ให้แก่ประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์ และจีเรีย แทนซาเนีย และกาnaireเป็นผู้รับรายใหญ่ ความช่วยเหลือของจีนส่วนที่เหลือให้แก่ชาติตะวันออกกลาง คือ สหรัฐอาหารับเอมิเรตส์ (สหสาธารณรัฐอาหาร) เยเมน และซีเรีย

ด้วยข้อจำกัดของความสามารถด้านเศรษฐกิจและการค้าของจีน จำนวนความช่วยเหลือซึ่งจีนสามารถให้ได้จึงน้อยมาก เมื่อเทียบกับที่ถูกให้โดยสหรัฐอเมริกาหรือสหภาพโซเวียต เช่นในปี 1964 ความช่วยเหลือของจีนที่ให้แก่ประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์นับได้เพียง 10–15% ของข้อมูลมัดการช่วยเหลือคอมมิวนิสต์ทั้งหมด [Alexander Eckstein, 1966, p. 237.] แต่ความช่วยเหลือของจีนได้กระจุกอยู่ในไม่กี่ประเทศน้อยกว่ากรณีความช่วยเหลือของโซเวียต* ยิ่งกว่านี้น้อยครั้งจีนได้แสดงความใจดีในเบื้องความช่วยเหลือมากยิ่งกว่าผู้บริจาคให้รายอื่น ๆ ความช่วยเหลือส่วนมากอยู่ในรูปความช่วยเหลือให้เปล่า (free grants) สนใจของจีนถ้าไม่ปลดอกเบี้ย ก็คิดยั้ดราดอกเบี้ยต่ำมาก รวมทั้งให้ระบบการผ่อนผันและการจ่ายชำระหนี้คืนที่ยาวนานกว่าจีนได้ให้เหตุผลว่าด้วยลักษณะเศรษฐกิจที่ต้องพัฒนาของตน ทำให้โครงการช่วยเหลือของตนได้จัดหาความช่วยเหลือทางเทคนิคและการส่งมอบสินค้าใกล้เคียงกับความจำเป็นของประเทศผู้รับมากยิ่งกว่าที่ถูกจัดหาให้โดยประเทศที่พัฒนาแล้ว โครงการช่วยเหลือของจีนมองในด้านปริมาณกันอย แต่ในด้านคุณภาพแล้วอาจดึงดูดไปประเทศต้องพัฒนาบ้าง

โครงการช่วยเหลือของจีนซึ่งอาจสร้างปัญหาให้แก่เศรษฐกิจภายในประเทศขนาดใหญ่มากที่จะทราบได้แน่ ในรูปของผลิตภัณฑ์ประชาชาติหรือ GNP จำนวนค่าใช้จ่ายรายปีสำหรับความช่วยเหลือต่างประเทศน้อยมาก อาจมีจำนวนไม่มากไปกว่า $\frac{1}{10}$ ของ 1% ของ GNP [Chen and Galenson, 1969, p. 214.] ผลกระทบของค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือต่อมادرฐาน การครอบซึ่งของชาวจีนอาจมองเห็นไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจากส่วนใหญ่ของความช่วยเหลือที่ส่งเป็นสินค้ามิใช่เพื่อการบริโภคโดยตรง ตาม Eckstein ถ้าของที่ส่งไปช่วยเหลือทั้งหมดสมมุติว่าเป็นสินค้าบริโภค “การบริโภคของครัวเรือนทั้งหมดในปลายทศวรรษ 1950 คงจะไม่ลดลงมากไปกว่า 0.6%” [Alexander Eckstein, 1966, p. 166.] อีกนัยหนึ่งการส่งสินค้าทุนและวัสดุที่บุตสาหกรรม และการส่งบุคลากรด้านการจัดการและเทคนิคไปยังประเทศต่าง ๆ อาจทำให้เศรษฐกิจจีนไม่ได้รับทรัพยากรึ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาของตนเอง (ถึงขนาดที่ว่าการส่งออก

*ความช่วยเหลือของจีนได้กระจุกอยู่ใน 19 ประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์ ในขณะที่สหภาพโซเวียตได้ขยายการช่วยเหลือไปยังประมาณ 30 ประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์ [Alexander Eckstein, 1966, p. 238.]

ทุนได้ร่วมถึงรายการซึ่งด้อยประโยชน์ในจีน ดันทุนค่าเสียโอกาสในระยะสั้นคงจะลดลง) ในระยะยาวผลสะสมของต้นทุนทรัพยากรของโครงการช่วยเหลืออาจมีจำนวนมาก ไม่ว่าต้นทุนที่เทียบเคียงกับผลประโยชน์ที่ได้นั้นเป็นการยากที่จะประเมินหรือไม่ก็ตาม ไม่เพียง เพราะต้นทุนทางเศรษฐกิจของโครงการช่วยเหลือยากที่จะถูกประเมิน แต่ที่ยิ่งกว่านั้น เพราะผลประโยชน์จำกัดอยู่ตัวตัวเดียว

7.2 จีนกับ IMF

จีนได้เข้าเป็นสมาชิก IMF (แทนที่ได้หวน) ในเดือนเมษายน 1980 การตัดสินใจของจีนในการเข้าเป็นสมาชิกของ IMF แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายพึงตนเองของHEMA มาเป็นการยอมรับความช่วยเหลือทางการเงินของต่างชาติ เพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาให้ทันสมัยที่ได้ปรับปรุงใหม่ของตน [M.C. Shanta Murthy, 1981, p. 66.]

นโยบายการจ่ายชำระเป็นเงินสดสำหรับสินค้าที่ได้นำเข้าได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดอย่างร้ายแรงต่อสถานะดุลการค้าของจีน ขณะนี้นโยบายนี้ได้ถูกแทนที่โดยรูปแบบหนึ่งของสินเชื่อที่ได้จัดเตรียมไว้แล้วซึ่งทำความตกลงกับบางประเทศ (ญี่ปุ่นและเยอรมันตะวันตก) และธนาคารแห่งสหราชอาณาจักรเพื่อจ่ายชำระการนำเข้า

การเข้าเป็นสมาชิก IMF ของจีน มีผลกระทบอย่างมากต่อประเทศไทยฯ ในเอเชีย โดยทั่วไป จีนสามารถเรียกร้องส่วนแบ่งที่มากกว่าของเงินกู้ IMF, SDRs และ การควบคุมเหนือการตัดสินใจของกองทุนบนพื้นฐานของประชากร ผลิตภัณฑ์ประชาชาติรวม และปริมาณของการค้าต่างประเทศของจีน การเข้าเป็นสมาชิก IMF และ IBRD ของจีนได้ลดส่วนแบ่งที่มีอยู่จาก IDA ที่จะให้แก่ประเทศไทยฯ ขณะนี้จีนสามารถที่จะเสียงต่อการขาดดุลการค้าได้มากขึ้นอย่างมาก เนื่องจากสามารถได้รับการช่วยเหลือของ IMF ชาติอุตสาหกรรมชั้นนำทั้ง 10 ในยุโรปและอเมริกา ควบคุม 56% ของโควตาของ IMF ที่กำหนดกิจกรรมของกองทุน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับจีนที่จะต้องร่วมกับชาติที่กำลังพัฒนาอื่นๆ ในการใช้ทรัพยากรการเงินของ IMF เพื่อการส่งเสริมโครงการพัฒนาของตน

การตัดสินใจของจีนในการเข้าเป็นสมาชิกของธนาคารโลก ก็เพื่อประโยชน์สำหรับโครงการพัฒนาให้ทันสมัย ทัศนะหรือท่าทีที่เปลี่ยนแปลงไปของจีนต่อการค้าต่างประเทศ ก็คือการจากไปอย่างชัดแจ้งจากนโยบายพึงตนเองของHEMA มีความเป็นไปได้ที่ว่าจีนอาจกลายเป็นประเทศมหาอำนาจที่สำคัญของโลกในแห่งส่วนรวมของเรื่องไข่ และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจขององค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของสถาบันการเงินต่างๆ